

SZAKDOLGOZAT

Sági Fanni

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak

TELEPÜLÉSKARAKTER VIZSGÁLATA HONT MINTATELEPÜLÉSEN

Belső konzulens: dr. Földi Zsófia
egyetemi adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Tájépítészeti,
Településtervezési és
Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és
Tájrehabilitációs Tanszék

Tanszékvezető: dr. Valánszki István

Készítette: Sági Fanni

Budapest

2024

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Sági Fanni
A Hallgató Neptun kódja: RYGUF7
A dolgozat címe: Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

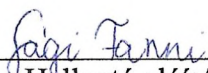
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Budapest, 2024. április 28.

Hallgató aláírása

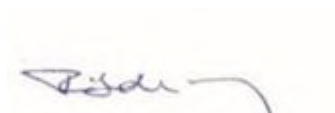
NYILATKOZAT

Sági Fanni (Neptun azonosítója: RYGUF7) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / **nem javaslom**.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Budapest, 2024. április 28.

belső konzulens

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék	5
1. Bevezetés	7
2. Célkitűzés.....	7
3. Módszertan.....	8
4. Hont település tájvizsgálata	9
4.1. Lehatárolás	9
4.2. Térségi kapcsolatok	10
4.3. Természeti adottságok	11
4.3.1. Domborzat	11
4.3.2. Vízrajz	11
4.3.3. Földtan és talaj	12
4.3.4. Élővilág	13
4.3.5. Éghajlat, klíma	15
4.4. Társadalmi adottságok	16
4.4.1. Állandó népesség, lakásállomány	16
4.4.2. Korszerkezet	17
4.4.3. Nemzetiségek.....	19
4.5. Gazdasági adottságok	20
4.5.1. Termelési szektorok.....	20
4.5.2. Foglalkoztatottak arányai	22
4.6. Közlekedési infrastruktúra.....	23
4.7. Táj- és településszerkezet	25
4.7.1. Tájszerkezet	25
4.7.2. Településszerkezet	26
4.8. Táj- és településkép	27
4.8.1. Tájkép	27
4.8.2. Településkép	28
4.9. Település- és tájtörténet.....	29
4.9.1. Településtörténet.....	29
4.9.2. Táj történet.....	29
4.10. Kulturális és természeti örökségek.....	31
4.10.1. Kulturális örökségek.....	31
4.10.2. Természeti örökségek	31
4.11. Tájhoz való kötődést erősítő tényezők	35
5. Települést érintő tervek áttekintése	40

5.1. Nógrád Megye Területrendezési Terve.....	40
5.2. Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve	41
5.3. Hont Község Településképvédelmi Rendelete	42
6. Településkarakter meghatározó tényezők.....	43
6.1. Országos tájkarakter lehatárolás eredményei.....	43
6.2. Karakter értékű tényezők.....	45
6.3. Veszélyeztető tényezők	47
7. Összefoglalás	50
Irodalomjegyzék	51
Mellékletek	54
Kérdőív kérdések.....	54

Sági Fanni

Ábrajegyzék

1. ábra Hont közigazgatási területe (alaptérkép: Google Satellite)	9
2. ábra Hont elhelyezkedése Magyarországon és Nógrád vármegyében (saját szerkesztés).....	9
3. ábra Hont település térségi kapcsolatai (saját szerkesztés, alaptérkép: Google Maps	10
4. ábra A „Sugárkankalin” Turisztikai Egyesület települései (forrás: teir.hu)	10
5. ábra Hont domborzata szintvonalakkal és fontosabb hegycsúcsai (Forrás: saját szerkesztés QGIS alkalmazásban).....	11
6. ábra Hont talajtípusai és vízrajza (Forrás: saját szerkesztés QGIS alkalmazásban).....	12
7. ábra Hont potenciális vegetációja (forrás: Zólyomi B. 1989)	14
8. ábra Hont fa és cserje elkülönítés fedvénye (forrás: alapterkep.termeszetem.hu)	15
9. ábra Hont népességének alakulása 1870-2022 között (Forrás: saját szerkesztés a nepesseg.com adatai alapján)	17
10. ábra Hont korösszetétele 2011-es és 2022-es népszámlálás alapján (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)	18
11. ábra Regisztrált vállalkozások számának változása az építőiparban Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján).....	20
12. ábra Regisztrált vállalkozások számának változása a mezőgazdaságban Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)	21
13. ábra Foglalkoztatottak számának változása Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)	22
14. ábra Közlekedési infrastruktúra elemei Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a QGIS alkalmazásban, alaptérkép: Google Satellite).....	24
15. ábra Hont település belterületi felosztása a helyiek használt nevei alapján (saját szerkesztés, alaptérkép: Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve, 2006).....	27
16. ábra Hont tájstabilitás térképe (Forrás: saját szerkesztés a QGIS alkalmazásban).....	30
17. ábra Hont régészeti lelőhelyei (alaptérkép: Google Satellite)	32
18. ábra Hont kultúrtörténeti és természeti értékei (alaptérkép: Google Satellite)	32
19. ábra Hont településen belül megtalálható ex lege védett földvár, Ramsari terület és barlang felszíni védőövezete (forrás: web.okir.hu).....	33
20. ábra Hont településen belül megtalálható Natura 2000 különleges madárvédelmi és természetmegőrzési területek (forrás: web.okir.hu)	33
21. ábra Nemzeti park igazgatóságok működési területe Hont településen (forrás: web.okir.hu).....	34
22. ábra Az Országos Ökológiai Hálózat és az országos jelentőségű egyedi jogszabállyal védett természeti területek Hont településen (forrás: web.okir.hu).....	34
23. ábra Kérdőív eredményei: Mennyire szereti Hont települést? kérdésre adott válaszok (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával).....	35
24. ábra Kérdőív eredményei: Csúf-Gyönyörű skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)	36
25. ábra Kérdőív eredményei: Nyugtalanító-Békés skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával).....	36
26. ábra Kérdőív eredményei: Egyszerű-Változatos skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával).....	37
27. ábra Kérdőív eredményei: Körülhatárolt, zárt-Nyitott, tágas skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával).....	37
28. ábra Kérdőív eredményei: Átalakított-természetközeli skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával).....	38
29. ábra Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete Hont településen belül (forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_nograd_trt_ov/)	40
30. ábra Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez és szélérőmű elhelyezéséhez további vizsgálat alá vonható területek övezetei (forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_nograd_trt_ov/).....	41

31. ábra Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete (forrás: http://gis.teir.hu/rendezes_nograd_trt_ov/).	41
32. ábra Hont településképet, tájképet meghatározó területeinek lehatárolása (forrás:INT-16)	42
33. ábra Tájkarakter-területek Hont településen (alaptérkép: Google Satellite)	44
34. ábra Tájkarakter-típusok Hont településen belül (forrás: (Tájkarakter Tudástár II. kötet 2021)) ...	45
35. ábra Modern házfelújítások Hont településen 1. (forrás: saját fénykép)	48
36. ábra Modern házfelújítások Hont településen 2. (forrás: saját fénykép)	48
37. ábra Az M2 autópálya lehetséges kinézete (saját szerkesztés Photoshop alkalmazással, fénykép forrása: https://kutyorikonyha.hu/pictures/gallery/16.jpg)	49
38. ábra A Kukucska-hegyről való kilátás 2014-ben és 2024-ben. (első fénykép forrása: https://www.facebook.com/photo/?fbid=549353438531083&set=a.460054589498183 , második fénykép forrása: saját készítés)	49

Sági Fanni

1. Bevezetés

A településkarakter, mint fogalom nem csupán az épített és természetes környezet fizikai jellemzőire korlátozódik, hanem a kultúra, a történelem és a helyi közösségek által évszázadok során kialakított emberi kapcsolatok összességét is magában foglalja. Egy település karaktere ennek a komplex rendszernek az együttese, amely összekapcsolja a természeti, társadalmi, gazdasági, kulturális és történelmi adottságokat egy jellegzetes mintában. Szakdolgozatom Hont település karakterének vizsgálatára összpontosít, elemzésre tárva annak egyedülálló adottságait és értékeit, mellyel átláthatjuk a múltbéli eseményeket, amelyek a táj jelenlegi arculatát adják.

A 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről című jogszabály, mely 2027.07.01 napjától lép hatályba, előírja, hogy a településeknek gondozniuk kell a település karakterét a településkép és a helyi védelem alatt álló helyi építészeti örökség védelme érdekében. Ezért is lesz egyre fontosabb a település szintű karakter meghatározása. Dolgozatom eredményei ezt a tervezési folyamatot segíthetik.

Továbbá a helyi karakter megértése és megértetése is fontos szerepet játszik. Elengedhetetlen lenne, hogy a helyi döntéshozók és vezetők szem előtt tartsák a településkaraktert meghatározó tényezőket a községet érintő fejlesztések során, hogy azokat meg tudják óvni és esetlegesen ne sérüljenek. Mindenekelőtt a fő az lenne, hogy az itt élők megértsék és számukra is fontossá váljon a településkarakter, így arra fognak törekedni, hogy megőrizzék azt.

2. Célkitűzés

A szakdolgozatom célja részletesen elemezni és bemutatni Hont településkarakterét, kiemelve azokat a természeti, társadalmi, gazdasági és kulturális adottságokat, amelyek együtt alkotják ezt a karaktert. Vizsgálatom része a táj- és településszerkezet és a táj- és településkép kielemezése, hogy ezek, hogyan járulnak hozzá Hont egyedi karakteréhez. Meghatározó tényező a tájvizsgálatnál, hogy a táj- és településtörténetet is feltárjam, hiszen ezen történelmi események nagyban befolyásolják a település mai létezését. A kutatásom során külön figyelmet fordítok a helyi hagyományokra és identitásra. A cél az, hogy felmérjem, hogyan tükröződnek ezek a tényezők a tájban, és milyen módon befolyásolják a helyi lakosok életét és tájhoz való viszonyát.

Egy további fontos célkitűzés a jövőbeli fejlesztések és tájvédelmi stratégiák szempontjából releváns információk gyűjtése, amelyek segíthetnek a település fenntartható fejlődésének elősegítésében. Illetve, hogy hogyan gondolja a megye és maga a település a már meglévő karakteres tényezőit és hogyan szeretné ezeket megőrizni.

3. Módszertan

A szakdolgozatom módszertanának alapja a komplex és többretegű megközelítés, amely magában foglalja az irodalomkutatást, helyszíni vizsgálatokat, és kérdőíves felmérést. Az irodalomkutatás során széles körű forrásanyagot elemeztem, hogy elmélyítsem tudásomat a tájkarakter és a tájvédelem területén. Ez a fázis lehetővé tette számomra, hogy megalapozott elméleti keretet hozzak létre a településkarakter elemzéséhez.

A történeti térképek digitalizálásával feltárom a tájváltozásokat, hogy miként változtak a területhasználatok és a közlekedési infrastruktúra elemek a településen. Így kimutathatóak a hagyományos tájhasználatok és a történelmi tájszerkezet.

A helyszíni vizsgálatok során Hont településén készített fényképek segítségével dokumentáltam a település táji és épített elemeit, valamint a táj és a helyi közösség kapcsolatát. Ezek a vizuális dokumentációk alapvető jelentőséggel bírnak a településkarakter vizuális elemzésében, hiszen ez alapján tanulmányoztam a táj- és településképet.

A kérdőíves felmérés kulcsfontosságú eleme a kutatásomnak. A helyi érintettek bevonásával készített kérdőívem célja, hogy mélyebb betekintést nyújtsak a helyi közösség tájhoz fűződő viszonyáról, véleményeiről és érzéseiről. Ezek az adatok segítenek megérteni, hogyan érzékelik és értékelik a helyiek saját környezetüket, és milyen tényezők játszanak szerepet a település karakterének alakításában és megőrzésében. A kérdőívem első témaköre a településsel való kapcsolatra vonatkozik, ahol azt mérem fel, hogy miért fontos, mennyire ismeri, szereti és mely szavakkal mutatná be a települést. Ezenkívül pedig, hogy van-e kedvenc helye a településen. A második témakörben pedig 1-től 10-ig kértem, hogy értékelje a települést szépség, nyugodtság, változatosság, nyitottság és természetközelség alapján. További témakörökben kitértem még a tájváltozásra, a táj problémáira és a tájjal kapcsolatos jövőképre.

Áttekintettem a megyei és a települési terveket, hogy milyen jövőbeli fejlesztési elképzeléseik vannak és ezek milyen hatással lehetnek Hont karakterére. Illetve, hogy van-e már eszközrendszer a már meglévő karakteres tényezők fenntartására.

4. Hont település tájvizsgálata

4.1. Lehatárolás

Hont észak-magyarországi régióban, Nógrád vármegye nyugati felében, azon belül is a balassagyarmati járásban található község. (2.ábra) Hont település régebbi felosztás szerint a Börzsönyi-peremhegység és a Középső-Ipoly-völgy kistájak része. (Dövényi Z. 2010) Az újabb felosztás szerint ma már a Börzsöny és a Balassagyarmati-medence része. (Csorba P. 2021) A lehatárolt terület, a település közigazgatási területe, 24,13 km². (1.ábra) A települést északról az Ipoly folyó, keletről Drégelypalánk település határvonala, délről a Börzsöny hegység erdős része, nyugat felől pedig Bernecebaráti község határolja.

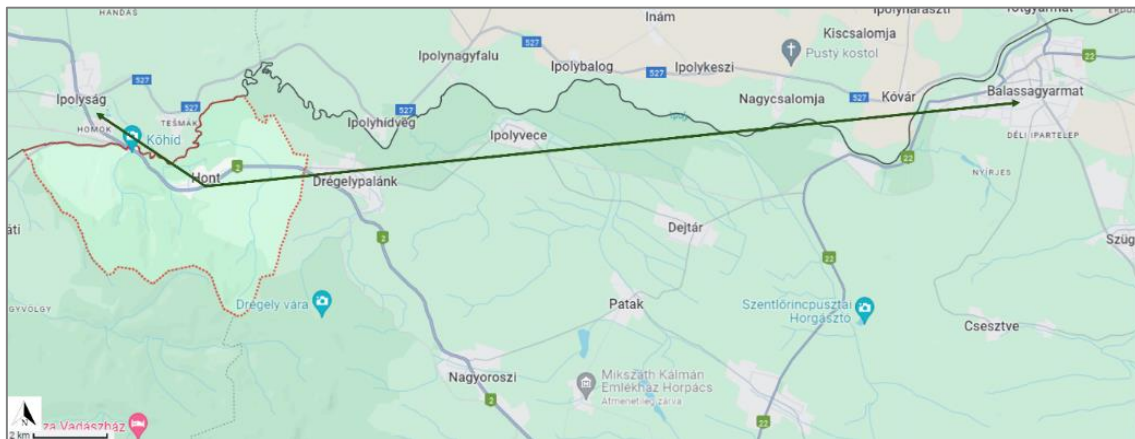
1. ábra Hont közigazgatási területe (alaptérkép: Google Satellite)

2. ábra Hont elhelyezkedése Magyarországon és Nógrád vármegyében (saját szerkesztés)

4.2. Térségi kapcsolatok

A településen keresztül halad a 2-es főút, mely az E77 főútvonal része. Ez a főút az európai úthálózat egyik észak-dél irányú összekötője, mely Oroszországot köti össze Magyarországgal Szlovákián és Lengyelországon keresztül, így forgalma nagy részét a lengyel és szlovák tehergépkocsik adják. Parassapuszta-Ipolyság határátkelőhelyen lép át az út Szlovákiába. Regionális kapcsolatait tekintve a járásközpontnak, Balassagyarmatnak nagy jelentősége van, mint oktatási, ügyintézési és munkavállalási szempontból is. A határon túli Ipolyság is kulcsfontosságú szerepet tölt be, mivel sok szlovák állampolgár költözik a településre, a község közelsége és az olcsóbb lakásárai miatt. (3. ábra)

3. ábra Hont település térségi kapcsolatai (saját szerkesztés, alaptérkép: Google Maps)

A települést érinti a „Sugárkankalin” Turisztikai Egyesület, melyet 2005-ben további 8 településsel (Borsosberény, Dejtár, Drégelypalánk, Horpács, Ipolyvece, Nagyoroszi, Patak, Pusztaberki) karöltve alapítottak meg. Majd 2007-ben egészültek ki Érsekvadkert településsel. (4. ábra) Az elképzelés célja a mikrotérség turisztikai potenciáljának bővítése, különös tekintettel a falusi turizmusra, új, piacra szabott ajánlatok kidolgozásával. Ez magában foglalja a fejlesztési erőfeszítések egyesítését, koordinálását és hatékonyságuk növelését. Emellett a cél a mikrotérség sajátos táji, természeti, kulturális és emberi értékeinek előtérbe helyezése, hogy egyedi és vonzó arculatot alakíthasson ki a térség. (INT-01)

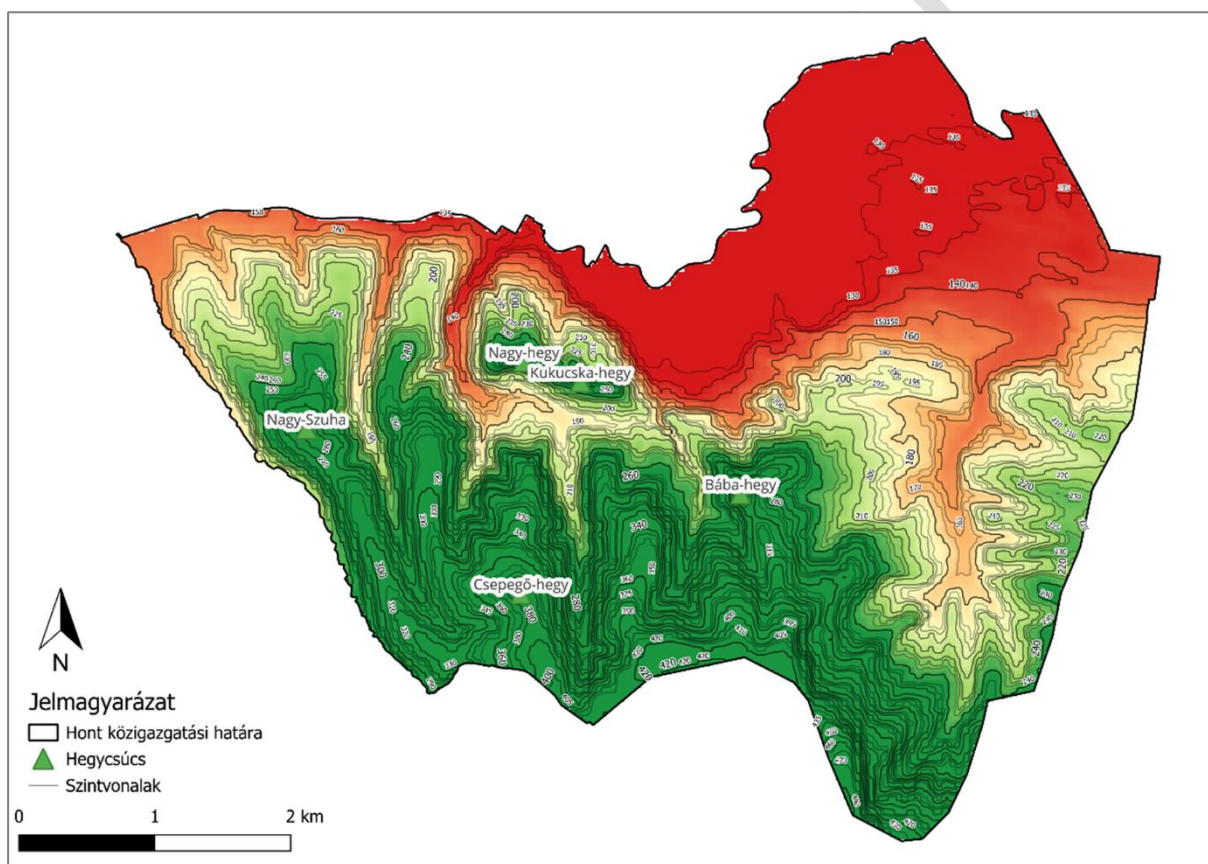
4. ábra A „Sugárkankalin” Turisztikai Egyesület települései (forrás: teir.hu)

4.3. Természeti adottságok

A következő fejezetben a község természeti adottságait tárom fel, mint a domborzat, vízrajz, földtan és talaj, valamint az állat- és növényvilág. Kitérek az éghajlatra és a klímaváltozásra is, amelyek jelentős hatással vannak a helyi biodiverzitásra és a település környezeti fenntarthatóságára.

4.3.1. Domborzat

Hont északi részén a tengerszint feletti magasság többnyire 150 méter alatti érték. Viszont ahogy egyre délebbre haladunk úgy emelkedik a magasság is, hiszen a település a Börzsöny hegység lábánál helyezkedik el. A településen megtalálható a Kukucska-hegy (268 méter), a Nagy-hegy (272 méter), a Bába-hegy (330 méter), A Nagy-Szuha (283 méter) és a Csepegő-hegy (386 méter). (5. ábra)

5. ábra Hont domborzata színtvonalakkal és fontosabb hegycsúcsai (Forrás: saját szerkesztés QGIS alkalmazásban)

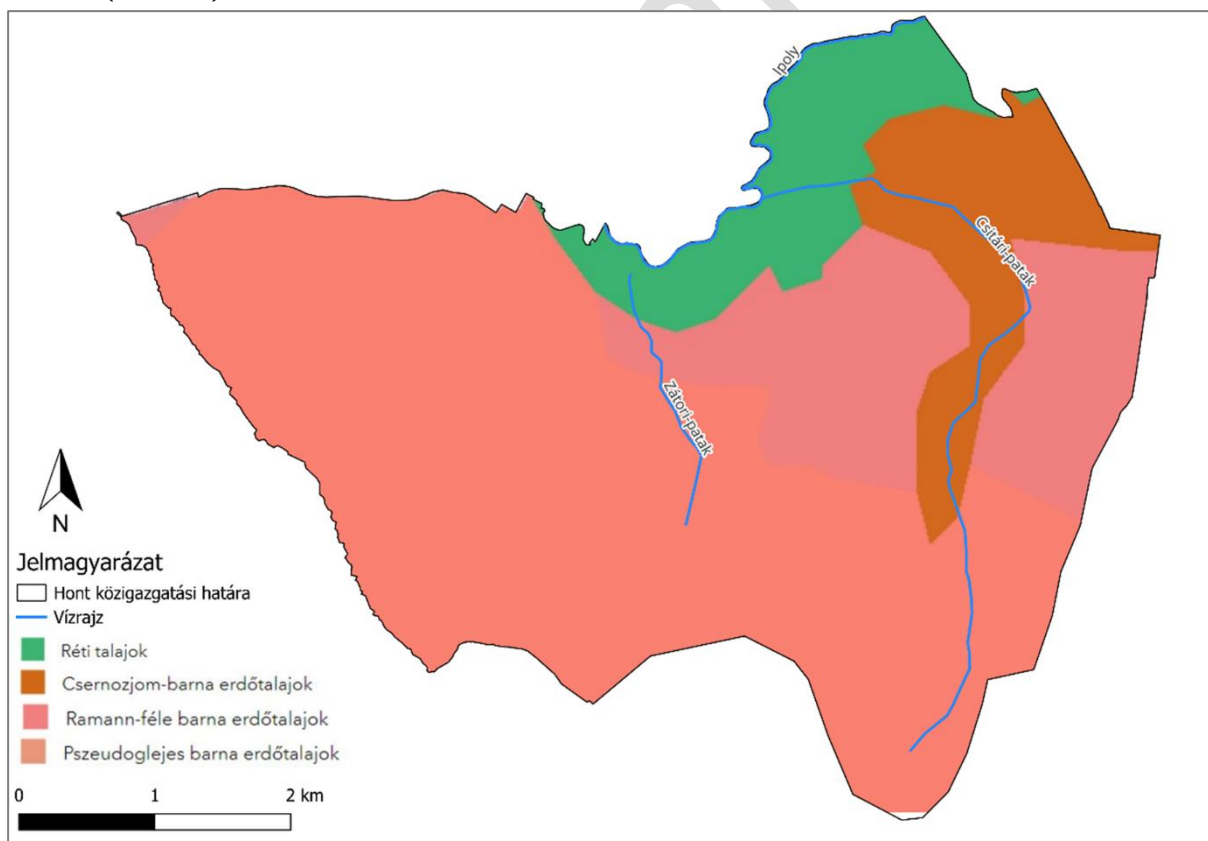
4.3.2. Vízrajz

A település vízrajzának legjelentősebb eleme az Ipoly folyó, mivel a környező térség a folyó vízgyűjtő területéhez tartozik. A folyó esése ezen a szakaszon alig éri el a 0,3 m/km. (Mike K. 1969) Emiatt, amikor alacsony a vízszint, a folyó nagy íveiben a víz gyakorlatilag állóvízzé válik, míg áradáskor a víz túllépi partjait és széles környékeket áraszt el. Az Ipoly mentén elhelyezkedő mocsaras területek is ezekből az áradásokból nyerik táplálékukat. A

település két fontos mellékvize a Zátori-patak és a Csitári-patak. (6. ábra) A Zátori-patak által kivájt szurdokvölgyében, másnéven Honti-szakadékban, található egy vízesés, melyhez egy tanösvényen keresztül vezet az út. A vízesés hóolvadáskor vagy nagyobb esőzések után a leglátványosabb.

4.3.3. Földtan és talaj

Hont település területén kétféle talajtípus is megtalálható, ez a réti talaj és a barna erdőtalaj. (6. ábra) Réti talaj az Ipoly-ártér területén jelenik meg, mivel ennek a talajtípus kialakulásnak legfontosabb tényezője, hogy időszakosan túlnedvesedjen a terület. A barna erdőtalajoknak három altípusa jelenik meg a településen, ez a csernozjom, a Ramann-féle és a pszeudoglejes barna erdőtalaj. A település déli részén találhatóak a Börzsöny északi nyúlványai, melyek 14 millió éves vulkáni kőzetekből rakódnak össze. A 4.3.2. alfejezetben már említett Honti-szakadék környékén a miocén kori kárpáti korszakból származó üledékes rétegek találhatóak, amelyek az itt lévő tengeri előrenyomulás és visszahúzódás nyomait őrzik. Ezek az üledékes rétegek homokos anyagból, korallokból, kagylókból és csigákból állnak. (INT-02)

6. ábra Hont talajtípusai és vízrajza (Forrás: saját szerkesztés QGIS alkalmazásban)

4.3.4. Élővilág

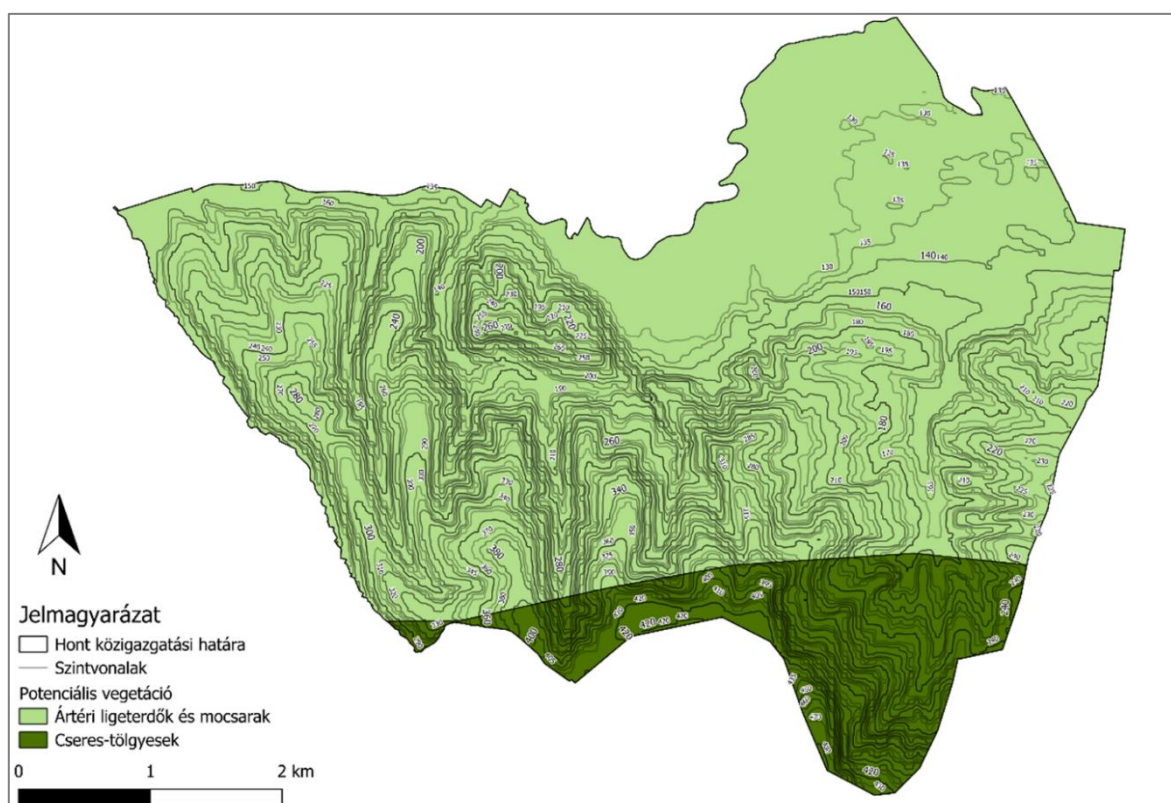
Állatvilág

A település állatvilágát tekintve két részre osztható. A Börzsöny erdős területeire és az Ipoly-folyó és környezetének vizes vidékeire. Az erdővel borított középhegységi tájra jellemző nagytestű emlősök az őz, a gímszarvas és a vaddisznó, melyek mind vadászható vadfajok. Két rovarpusztító emlősfaj is gyakori a térségben, ez a sün és a denevér. A sünt a külterületi gyümölcsösökben is könnyen megtalálhatjuk és nem csak az erdő mélyén. A denevéreknek ugyan a táplálkozási feltételek adottak a körzetben, viszont az áttelelésre alkalmas barlang és búvóhely nem, mivel a Börzsöny vulkanikus alapkőzetű és ritkák a sziklaüregek. Így az őszi-téli időszakban a nem messze lévő Naszály-hegy hasadékait használják. A madárfajokat tekintve a Magyarországon megfigyelt 120 énekesmadárból 83-at észleltek a Börzsönyben és ezek közül 63 fészkelte is. A kételtűeknél fontos kiemelni a békákat. Jellemző fajok a zöld levelibéka, az erdei béka és a zöld és barna varangy. (Homoki-Nagy I. 1978) Ezek a fajok télen felhúzódnak az erdőszegélyekhez és ott hibernálják magukat, tavasszal viszont visszavándorolnak az Ipoly partjára, a szaporodó helyükre. Ezt a vándorlási utat kettészeli a 2-es főút, ezért 2006-ban épült egy kételtűvédelmi terelőrendszer, de már a következő évre látszódott, hogy nem működik megfelelően. A békák átmászták a terelőrendszert, így az útra jutva az ott közlekedő autós és kamionos forgalom áldozatává váltak. 2015-ben felújították a rendszert, viszont a kezelője, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. nem foglalkozik megfelelően a tisztítással és karbantartással, így lassan teljesen tönkremegy a terelőrendszer. (INT-03) Az utóbbi években gazdagodik a fauna és több faj is megjelent a környéken, mint például 2020 márciusában az európai szürkefarkas vagy 2021 májusában a barnamedve. (INT-04) Illetve az énekes hattyú is 2005 óta újra költ az Ipoly mentén. (INT-05) Ezen állatokon kívül közel 150 év után visszatértek az eurázsiai hódok a térségbe, melyeknek az Ipoly-parti fákon láthatóak a nyomaik. (INT-06)

Növényvilág

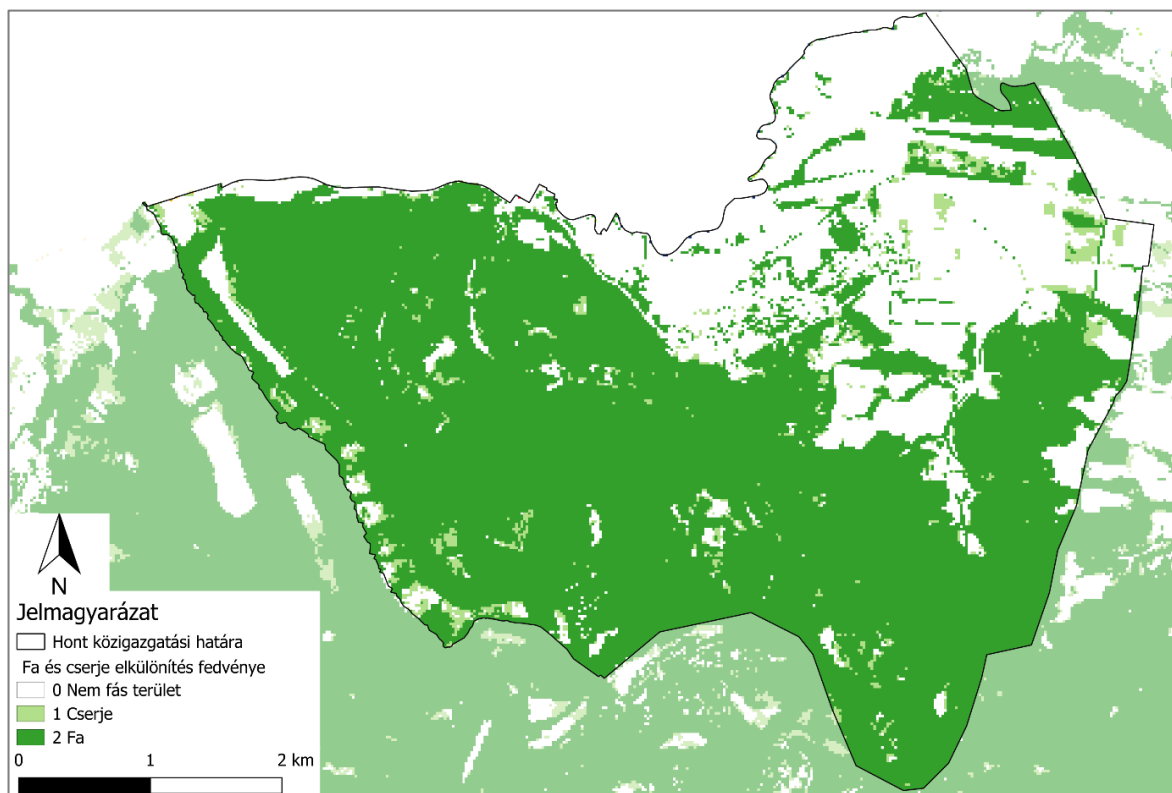
Az alacsonyabb magasságokban a Ramann-féle barna erdőtalajon a cseres- és gyertyános-tölgyesek, 600 méternél magasabban pedig a podzolos barna erdőtalajon a szubmontán bükkösök a jellemzőek. (Csorba P. 2021) A helyszínelés alatt az erdők aljnövényzetében megfigyelt fajok az odvas keltike és a salátaboglárka. Az Észak-Börzsönyre jellemző további fajok a medvehagyma, a gímpáfrány, az erdei pereszlény, a borostás sás és a barátszegfű. (Nagy J. 2007) Az Ipoly mentén hajdan jellemző keményfa ligeterdők,

valamint éger- és fűzligetek száma egyre csökken. Napjainkban a legelterjedtebb növényzeti formái a mocsárrétek és a spontán fűzcserjések, kevés magasságsal. A vizes előhelyek ritka fajai az övezetben a kálmos, a békaliliom és a vízitök. A nedves rétek jellemzői növényfajai az őszi vérfű, a szibériai nőszirm és a hosszúlevelű veronika. A mocsárréteken és magassásosokban megtalálható fajok a bántási sás, a hússzínű ujjaskosbor és a nyári tőzike. (Dövényi Z. 2010) A potenciális vegetációt tekintve a község déli ötödén a cseres-tölgyesek, ettől északra a többi területen pedig az ártéri ligeterdők és mocsarak a jellemzőek. (7. ábra)

7. ábra Hont potenciális vegetációja (forrás: Zólyomi B. 1989)

A következő ábrán (8. ábra) látható a fa és cserje elkülönítés fedvénye Hont településen. Amelyből az állapítható meg, hogy döntően a fás területből van a legtöbb, utána a nem fás és végül a cserjés zónák.

8. ábra Hont fa és cserje elkülönítés fedvénye (forrás: alapterkep.termeszetem.hu)

4.3.5. Éghajlat, klíma

2010-es adatok szerint a Középső-Ipoly-völgy kistáj éghajlata mérsékeltén hűvös-mérsékeltén száraz, a Börzsönyi-peremhegységé pedig hűvös-mérsékeltén nedves. (Dövényi Z. 2010). A későbbi 2021-es kutatás szerint a Börzsöny kistáj 600 méter tengerszintalatti övezetében az éghajlat mérsékeltén hűvös-mérsékeltén száraz. (Csorba P. 2021) A nedvesről a száraz éghajlattípusra való változás oka, az éves középhőmérséklet változása, hiszen a térségben növekedett. (INT-07) A Balassagyarmati-medence éghajlatában is változást figyelhetünk meg, mivel itt az éghajlati körzet mérsékeltén meleg-száraz területre változott. Az éghajlatváltozásnak számos negatív hatása lesz a térségben élők számára. Mivel a maximumhőmérséklet nő, több melegebb nap lesz, ezért megannyi termés károsodásnak lesz kitéve. Emellett a minimumhőmérséklet is nő, tehát kevesebb hideg nap fordulhat elő, így a kártevők és betegséghordozók tevékenysége magasabb lesz, valamint a terjedési területük is bővül. (INT-08) Így akár teljesen megváltozhatnak a hagyományosan termesztett növény kultúrák a területen.

4.4. Társadalmi adottságok

A szakdolgozatomban ezen fejezetében Hont település társadalmi adottságait elemeztem részletesen. Célom, hogy áttekintsem és értékeljem a település állandó népességének jellemzőit, a lakásállomány aktuális állapotát, valamint a lakosság korszerkezetét és nemzetiségi összetételét. Az elemzés során az adatokat a nepesseg.com, a teir.hu és a ksh.hu adatbázisaiból nyertem. Ezek az információk segítenek megérteni, hogy a demográfiai jellemzők miként befolyásolják a település társadalmi dinamikáját, és hogyan tükröződnek a helyi közösség életminőségében és a településfejlesztési lehetőségeiben.

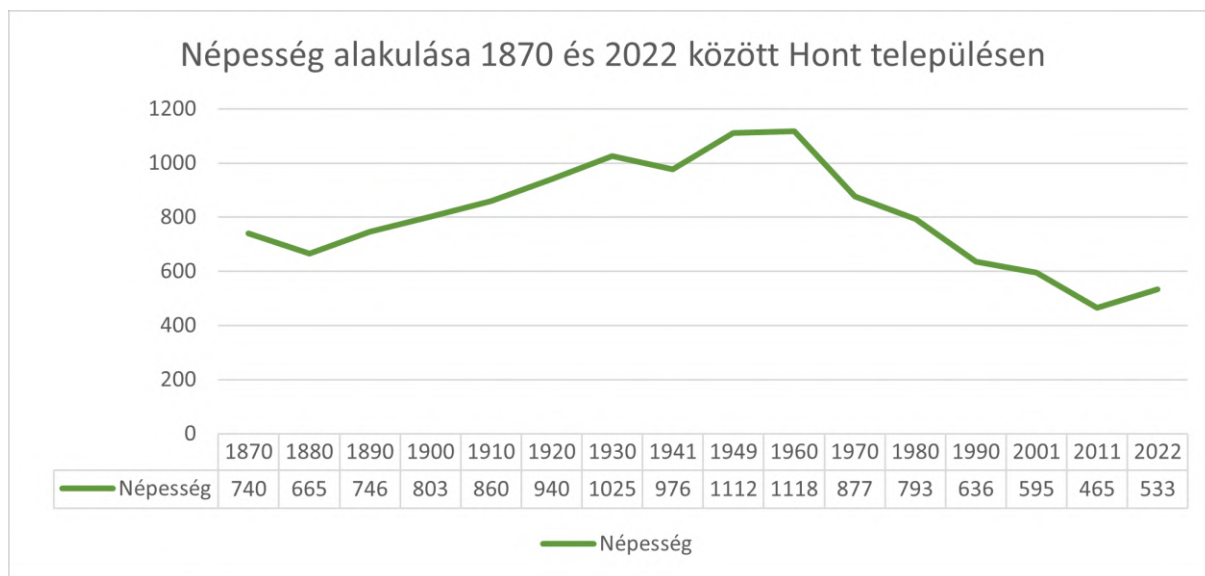
4.4.1. Állandó népesség, lakásállomány

Hont község népessége a 2022-es népszámlálási adatok alapján 533 fő, melyből 248 férfi és 285 nő. (INT-09) Az alábbi diagram (9. ábra) a település népességváltozását ábrázolja 1870 és 2022 között. A grafikon alapján a népesség száma kezdetben növekedett, és a 20. század elején érte el a csúcspontját, különösen a 1930-as években, amikor a népesség meghaladta az 1000 főt. Ezt követően a népesség száma hullámzó tendenciát mutatott, az 1940-es évektől kezdődően enyhe csökkenést, majd az 1960-as években ismét egy kis növekedést. A legnagyobb népességszámot a 1949-es években regisztrálták, ekkor 1112 fő volt a népesség. A grafikon második fele egyértelmű csökkenést mutat a népességben, amely különösen 1970 után vált markánsná. A folyamatos csökkenés a 2000-es évek elejéig tartott, amikor a népesség a legmélyebb pontjára, körülbelül 465 főre esett 2011-ben. Ezután a népesség kissé növekedni kezdett, és a diagram alapján 2022-re a népesség enyhén emelkedett 533 főre. Összességében a diagram azt sugallja, hogy Hont település népessége a múltban magasabb volt, de az elmúlt évtizedekben jelentős csökkenés következett be, amely csak az utóbbi években stabilizálódott valamelyest. Ez a tendencia több tényezőre utal, beleértve az urbanizációt, a fiatal korosztály elvándorlását, a demográfiai változásokat, vagy gazdasági és szociális változásokat. (INT-10)

Az felhasznált adatok alapján a település lakásállománya az 1990-es évek elején stabilnak tűnik, 318 és 319 lakás között ingadozik. Ez az időszak csekély változásokat mutat, ami azt sugallhatja, hogy a településen a lakásfejlesztés és bontás egyensúlyban volt, vagy nagyon alacsony volt a lakásépítési aktivitás. A 2000-es évek elejére a lakásállomány számában észrevehető egy kisebb csökkenés, 2001-ben 310 lakásra esik vissza, ami a következő években fokozatosan, de csak csekély mértékben növekszik, 2004-re eléri a 313-at. Ez a fokozatos növekedés azt jelzi, hogy új lakások épültek, de csak nagyon mérsékelt ütemben. 2011-től kezdődően a lakásállomány csökken 304-re, aminek az oka, hogy több

lakás került bontásra, eladásra vagy átalakításra. Ez a szám egészen 2021-ig stabil marad, ami azt mutatja, hogy a településen ebben az időszakban nem történtek jelentős lakásépítési vagy felújítási munkálatok. 2022-ben enyhe növekedés figyelhető meg, a lakások száma 307-re emelkedik. Ez arra utal, hogy több korábban kihasználatlan, érintetlen ingatlant helyeztek lakható állapotba. (INT-11)

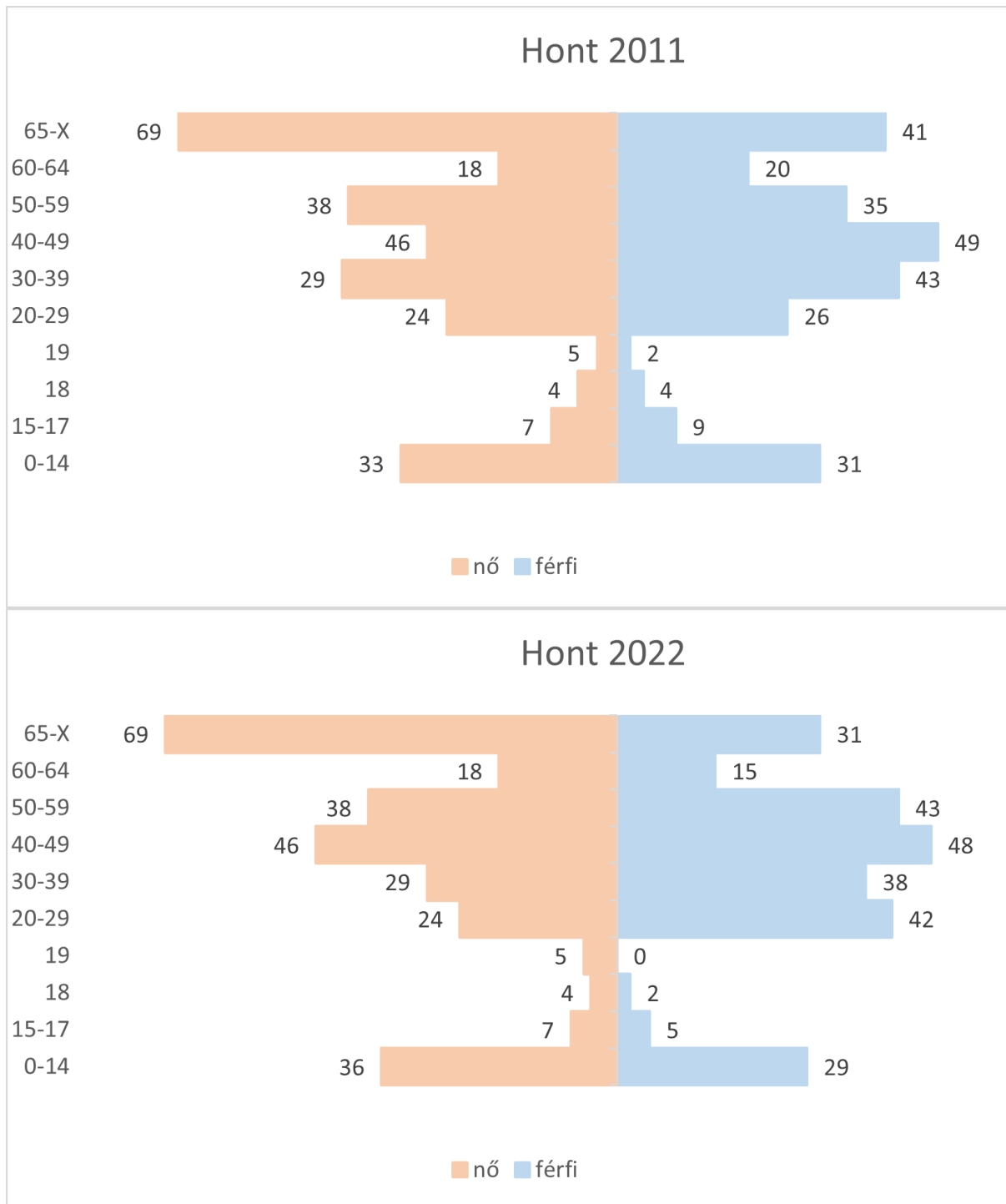
4.4.2. Korszerkezet

9. ábra Hont népességének alakulása 1870-2022 között (Forrás: saját szerkesztés a nepesseg.com adatai alapján)

Az első korfa (2011) adatai alapján Hont településen a népesség korösszetétele megmutat egy jelentősebb számú idősebb korosztályt (65 év felett), amely nagyobb, mint a fiatalabb korcsoportok. A középkorúak (40-49 és 50-59 éves korcsoportok) szintén jól képviseltetik magukat. Érdekes módon, a fiatalabb korcsoportokban (0-14 és 15-17) a nők száma több mint a férfiaké. Ez a megoszlás arra utalhat, hogy a fiatalabb korosztályok körében kevesebb a férfi vagy a fiatal felnőtt férfiak elvándorolnak a településről. A második korfa (2022) már egy kisebb, összeszűkültebb népességet mutat a legfiatalabb korosztályban (0-14), ami vélhetően a csökkenő születési arányokra utal. A 20-29 éves korosztályban az előző évhez képest a férfiak száma drámaian csökkent, míg a nőké változatlan maradt, ami a felsőoktatásba vagy munkaerőpiacra történő bekapcsolódásban mutatkozó nemek közötti különbségeket jelezheti. Az idősebb korosztályok mérsékelt csökkenő tendenciát mutatnak. A 60-64 évesek számának csökkenése, és a 65 év feletti korcsoport némileg alacsonyabb számának megjelenése azt jelezheti, hogy a korábbi középkorúak idősödnek, viszont ez a korosztály nem nőtt olyan ütemben, mint korábban. Tehát a két korfa összehasonlítása (10. ábra) azt mutatja, hogy a településen a fiatal

korosztályok létszáma csökkent, különösen a fiatal felnőtt férfiak körében, ami további demográfiai változásokat vetíthet előre, mint az elvándorlás vagy alacsony születési ráták. Az idősebb korosztályok mérsékelten csökkenő számokat mutatnak, ami a népesség öregedésére utal. (INT-11)

10. ábra Hont korösszetétele 2011-es és 2022-es népszámlálás alapján (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)

4.4.3. Nemzetiségek

A településen a nemzetiségi adatok változása a 2001, 2011 és 2022-es népszámlálási adatok alapján jelentős demográfiai változásokat tükröz. Az 2001-es népszámláláskor csupán 3 roma nemzetiségű személyt regisztráltak, ami 2011-re emelkedett 13-ra, azonban 2022-re ismét csökkent a szám, 7 főre. Ez a változás a roma közösségen belüli demográfiai dinamikát, a letelepedési mintákat, esetleges elvándorlást vagy más társadalmi tényezőket mutat. A szlovák nemzetiségű lakosok száma 2001-ben még nulla volt, azonban 2011-ben 4 főre nőtt, majd 2022-re jelentősen, 13 főre emelkedett. Ezek a számok azt jelzik, hogy a településen dinamikus változások zajlanak a nemzetiségi összetétel terén, és bár a roma közösség létszáma az időszak alatt ingadozott, a szlovák nemzetiségű lakosok száma folyamatosan növekedett az elmúlt évtizedekben. A növekedés a község vonzóbb lakáspiacával, Ipolyság közelségével, és a családi kapcsolatok ápolásának igényével magyarázható. A kedvezőbb ingatlanárak lehetőséget biztosítottak a szlovákiai lakosoknak, hogy gazdaságilag megfizethetőbb otthonra tegyenek szert. Emellett Ipolyság közelsége megkönnyíti a kétoldalú ingázást, amely fontos lehet azok számára, akik Szlovákiában vállalnak továbbra is munkát. Végül, a családi kötelékek erősítése és fenntartása szintén kulcsfontosságú szerepet játszhat a szlovák nemzetiségűek számának emelkedésében. (INT-09)

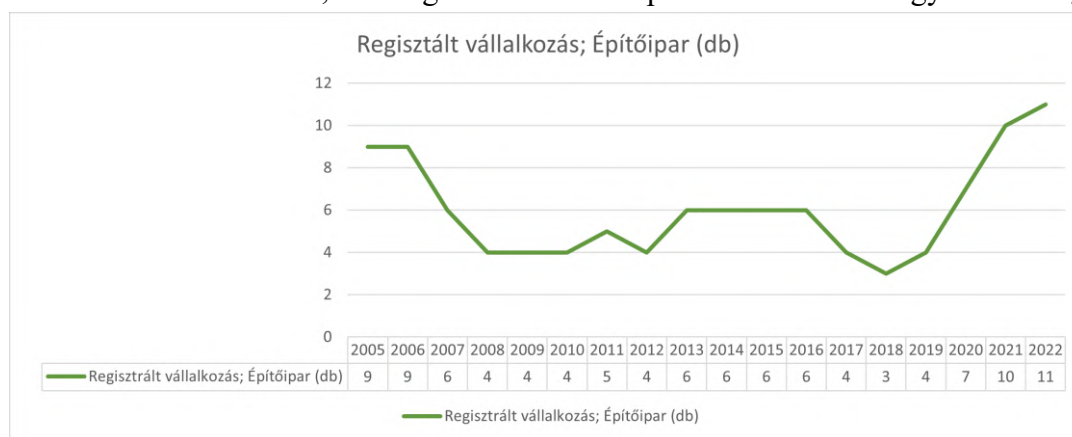
4.5. Gazdasági adottságok

A soron következő fejezetben a település gazdasági adottságait elemzem, különös tekintettel a különböző termelési szektorokra, mint az építőipar és mezőgazdaság. Vizsgálom a foglalkoztatottak arányait és kitérek a napi ingázók számának jelentőségére is.

4.5.1. Termelési szektorok

Építőipar

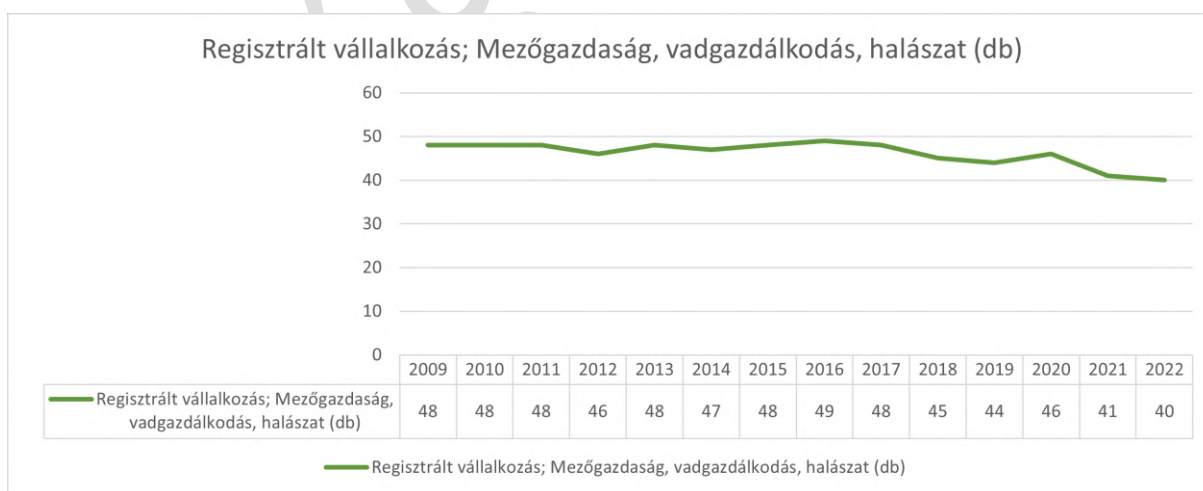
Az alábbi diagram (11. ábra) a településen regisztrált építőipari vállalkozások számának változását ábrázolja az évek során. 2005-ben a regisztrált építőipari vállalkozások száma 9 volt, és ezt követően egy folyamatos csökkenés következett be 2008-ra, amikor is csak 4 vállalkozás volt regisztrálva. Ebben az időszakban a helyi építőipar válságba került, vagy kevesebb építkezési aktivitás volt, ennek oka feltételezhetően a 2008-2009-es gazdasági világválság. 2009-ben és 2010-ben enyhe emelkedést láthatunk 5 regisztrált vállalkozásig, de ezután ismét csökken a szám 2012-re visszaesve 4-re. Ez a hullámváz azt jelezheti, hogy az építőipari piac bizonytalan volt ebben az időszakban, és a vállalkozások nem találtak stabil talajra. 2013 és 2016 között a szám ismét növekedett, stabilizálódott 6-ra, ami arra utalhat, hogy a piac helyreállt vagy stabilizálódott. 2017 és 2018 azonban ismét visszaesést mutat, 3-ra csökken a regisztrált vállalkozások száma, ami újabb válság jele lehet az építőiparban vagy változásokat jelenthet a helyi gazdaságban. 2019-ben a vállalkozások száma kis emelkedést mutat, majd 2020-ban 7-re nő. 2021 és 2022 közötti időszakban a legjelentősebb növekedést látjuk, a szám 10, majd 11 vállalkozásra emelkedik. Ez jelentős növekedés és optimizmus a helyi építőiparban, amely a gazdasági élénkülésnek, a növekvő építkezési igényeknek vagy akár a település infrastrukturális fejlesztéseinek a jele. Tehát megállapítható, hogy a településen a regisztrált építőipari vállalkozások száma ingadozó tendenciát mutatott, de a legutóbbi években pozitív növekedés figyelhető meg.

11. ábra Regisztrált vállalkozások számának változása az építőiparban Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat

A következő ábra (12. ábra) a Honton regisztrált mezőgazdasági, vadgazdálkodási és halászati vállalkozások számának alakulását mutatja 2009-től 2022-ig. Látható, hogy a vállalkozások száma meglehetősen stabil volt a vizsgált időszak alatt, kevesebb mint 10 egységes változással a maximum és a minimum között. 2009-ben 48 vállalkozás volt, és ez a szám változatlan maradt 2010-ig. 2011-ben továbbra is 48 vállalkozás van, ami azt mutatja, hogy ebben a periódusban a mezőgazdasági szektorban nem volt jelentős változás. 2012-ben kis csökkenést tapasztalhatunk 46-ra, de ez 2013-ra újra visszatér 48-ra, ami azt sugallhatja, hogy bár voltak ingadozások, a szektor összességében stabil maradt. 2014-től kezdődően a vállalkozások száma enyhe csökkenést mutat, 47-re esve, de ez a változás nem jelentős. 2015-2016-ban a szám ismét 48-ra nő, ami a stabilitás egy másik jele. 2017-ben egy kis növekedést látunk 49 vállalkozásra, de ez a szám 2018-ra újra csökken 45-re, ami a legnagyobb változás az időszak alatt. 2019-ben további csökkenés következik be 44-re, de 2020-ra ismét növekszik a szám 46-ra. 2021-ben viszont ismét látunk egy éles csökkenést 41-re, és ez a trend folytatódik 2022-re, amikor is a vállalkozások száma 40-re csökken. Ez a csökkenés azt jelzi, hogy a mezőgazdaság területén kihívásokkal kell szembenéznie a helyi vállalkozásoknak a piaci körülmények vagy más gazdasági tényezők miatt. Ezeket összesítve a mezőgazdasági szektorban a regisztrált vállalkozások számának alakulása a községben kis mértékű ingadozást mutat az elmúlt több mint egy évtizedben, de az utolsó két évben enyhe csökkenő tendenciát látunk.

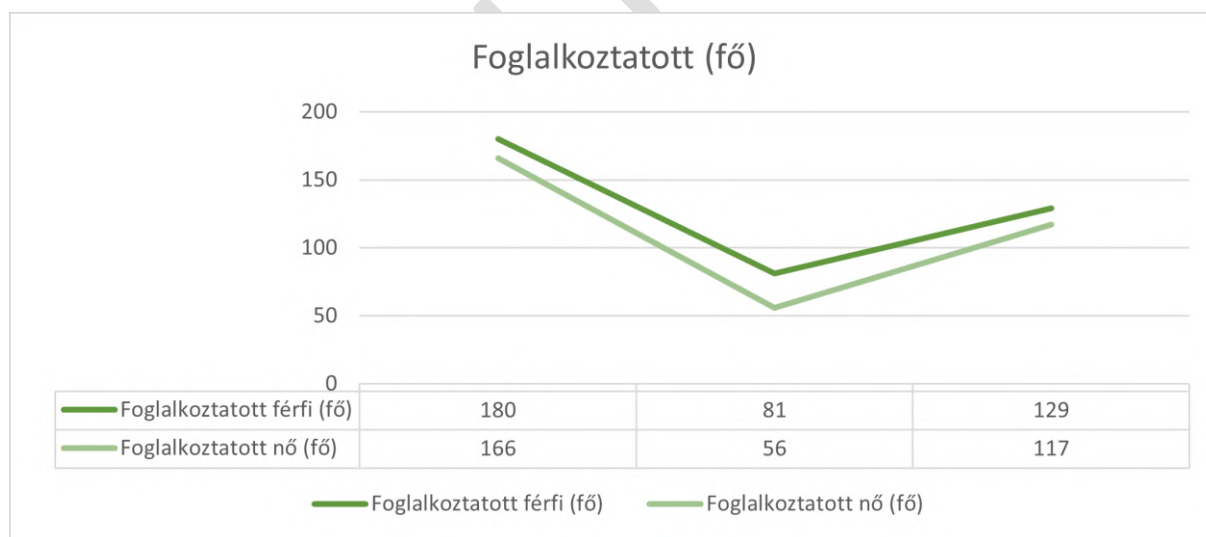

12. ábra Regisztrált vállalkozások számának változása a mezőgazdaságban Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)

4.5.2. Foglalkoztatottak arányai

A foglalkoztatottakról a 2001-es, 2011-es és 2022-es népszámlálási adatok alapján szemléltetem a településen belüli foglalkoztatottságot. Az ábra szerint (13. ábra) kezdetben a foglalkoztatott férfiak száma 180 fő volt, ami jelentősen meghaladta a foglalkoztatott nők számát, akik 166-an voltak. Azonban az idő előrehaladtával mindkét nemnél csökkenés következik be, ami különösen éles zuhanást mutat a férfiak esetében, az ő számuk 81-re esik vissza. A nők foglalkoztatottsága is csökken, de kevésbé drámaian, 56 főre. Ezután mindkét kategóriában emelkedést látunk, a férfiaknál ez a növekedés 129 főre, míg a nőknél 117 főre történik. Ez azt sugallhatja, hogy a munkaerőpiaci helyzet javult, vagy esetleg új munkahelyek jöttek létre a településen, illetve a szomszédos településeken, ami mindkét nem számára több foglalkoztatási lehetőséget biztosított. (INT-11)

2011-ben a napi ingázók száma 99 fő volt, míg 2022-re ez a szám 194 főre emelkedett. Ez több mint kétszeres növekedés egy tizenegy éves időszakon belül, ami arra utal, hogy a településen a foglalkoztatási lehetőségek nem növekedtek megfelelő ütemben és az ingázók számára vonzóbb munkalehetőségek találhatók a környező településeken, mint Balassagyarmat, Vác vagy a főváros. Az ingázók számának növekedése komoly hatással lehet a település társadalmi és gazdasági életére, hiszen ezek az emberek jelentős részét képezik a helyi fogyasztói és munkaerőpiacnak. (INT-11)

13. ábra Foglalkoztatottak számának változása Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a teir.hu adatai alapján)

4.6. Közlekedési infrastruktúra

Mint ahogy a 4.2. fejezetben már említettem a községen keresztül halad a 2-es számú főút vonal, mely egy nagyon meghatározó tényezője a településnek. (14. ábra) Jelentős közlekedési folyosót képez Magyarország, Szlovákia és Lengyelország között. 2006-ban felújították a Vác és Parassapuszta közötti 38,6 km hosszú szakaszt, mely így egy évig tartó munka után új burkolatot kapott. (INT-12) Viszont a mai napig sem volt még egy ilyen szintű rekonstrukció az úton, csak kisebb javítások. A magyar-szlovák határon fekvő Parassapuszta határátkelőhely közigazgatásilag Hont településhez tartozik. 2007-ben Magyarország is csatlakozott a Schengeni egyezményhez, így megszűnt Szlovákia felé a határellenőrzés. Az addigi nyüzsgés mára már lecsökkeni látszik. Egy egykor ott üzemelő étterem mára már az omladozás szélén áll. Több kereskedelmi létesítmény is bezárt.

A másik meghatározó közlekedési elem a vasút volt. Az 1840-es években Nógrád vármegye vezetése nem szerette volna kihagyni a kor közlekedési innovációit, így arra törekedtek, hogy a megye csatlakozzon a vasúthálózathoz. Az OMÁV magántársaság vállalta a már Budapest-Bécs fővonalból kiindulva, Ipolyságnál végződő sínpár meghosszabbítását Balassagyarmatig. A munkálatok 1890-ben kezdődtek, és az állami beavatkozás ellenére a vonalat be kellett fejezni. 1891. augusztus 15-én indult el az első vonat Balassagyarmatra, így a megyeszékhely a rohamosan bővülő országos vasúthálózat részévé vált. Később a vonal még fontosabbá vált, amikor 1896-ban Aszódtól Balassagyarmatig, majd Losoncig meghosszabbították. Ez a vasútvonal jelentős gazdasági hatással bírt a térségre. 1919-ben a csehszlovák megszállás során a vasútvonal birtoklása volt a fő cél. Bár Trianon után és az első bécsi döntés idején változtak a határok, a vasúti kapcsolat nem újult meg. A Drégelypalánk és Ipolyság közötti vasúti szakasz felújítása és közös használata többször is napirendre került, de végül sosem valósult meg. Bár elméletileg nem állt fenn akadálya a projektnek, mégis különféle okok miatt mindig elmaradt a megvalósítás. A tárgyalások hol erőteljesebben, hol gyengébben folytak, de a szakasz síneit végül a 60-as években eltávolították anélkül, hogy megindokolták volna ezt a lépést. Az 1980-as évek végén a térség civiljei és a politika is felkarolta a vasútvonal felújításának ügyét, mely azóta is népszerű választási téma, de a konkrét fejlesztések folyton elmaradnak. (INT-13)

A települést érinti az M2 autópálya országhatárig történő kiegészítésének tervei. Még 1999-ben az UVATERV Zrt. elkészítette a Rétság várost elkerülő út nyomvonalterveit. De csak 2021 januárjában határoztak az M2-es autót Vácot követő nyugati

meghosszabbításáról egészen az országhatár irányába. Az új szakasz öt völgyhíddal, egy pihenőhellyel és három külön szintű csomóponttal tervezik, beleértve körforgalmakat és aluljárókat is. A tervezők kiválasztása 2021 decemberében történt meg, melyek a FŐMTERV Mérnöki Tervező Zrt., az UTIBER Kft. és az UNITEF'83 Zrt. (INT-17)

14. ábra Közlekedési infrastruktúra elemei Hont településen (Forrás: saját szerkesztés a QGIS alkalmazásban, alaptérkép: Google Satellite)

4.7. Táj- és településszerkezet

Az alábbi részben Hont táj-, valamint településszerkezetének vizsgálati eredményeit mutatom be. A tájszerkezetet a 2024-es Google Satellite alapján felmért területhasználati térkép (1.tervlap) alapján. A településszerkezetet pedig Hont-Parassapuszta településrendezési tervéből kimentett általános vizsgálati tervvel. (15. ábra)

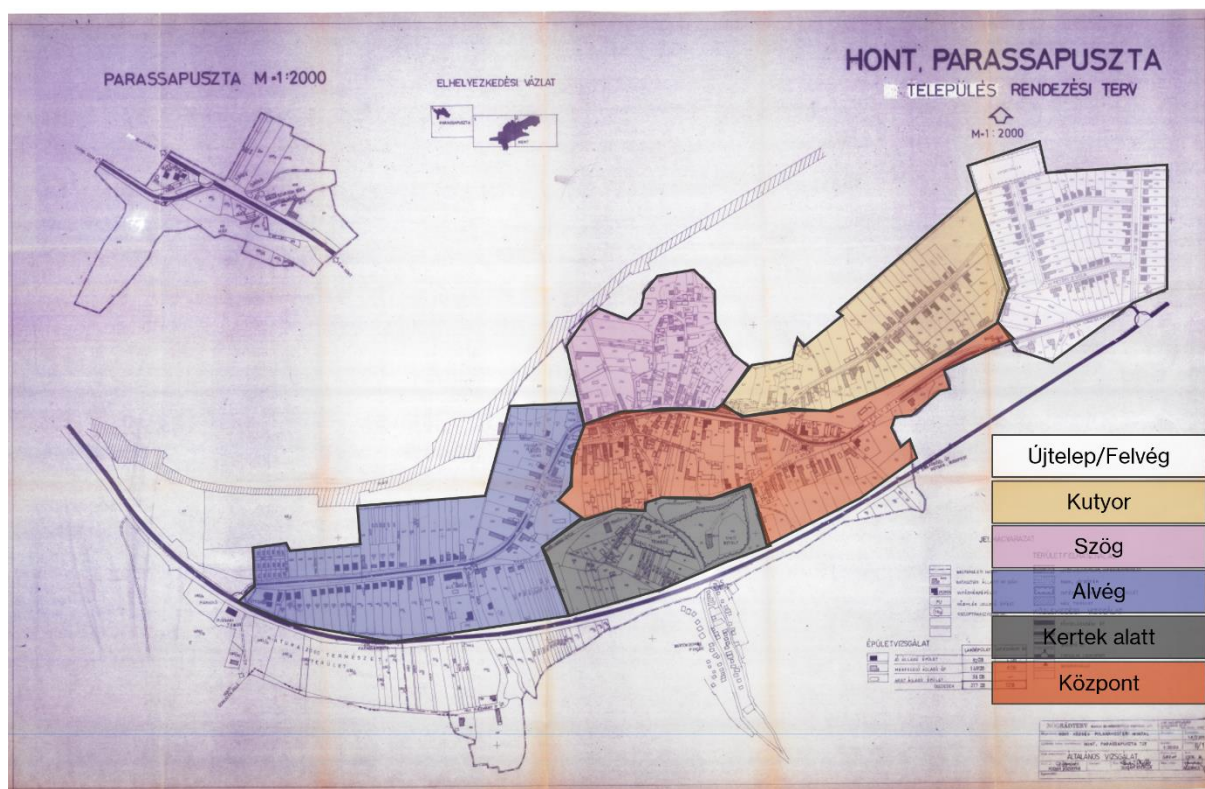
4.7.1. Tájszerkezet

A hagyományos tájtagozódás - hegy, település, folyó - egy olyan struktúrát alkot, amely meghatározza a helyiek életmódját, gazdálkodását és a táj szerkezetét. Ezek az elemek nem csupán a környezetet formálják, hanem a település kulturális és társadalmi életét is befolyásolják, hozzájárulva az identitás kialakításához és a közösségi élet gazdagításához.

A mellékelt tervlap (1. tervlap) részletesebben mutatja be a területhasználatok térbeli elhelyezkedését. A település központi részétől nyugatra és délre az erdős területek a legkiterjedtebbek, innen kezdődnek a Börzsöny hegyvonulatai. Míg a művelés alól kivett területek közvetlenül a település központjában helyezkednek el, ezeken a részeken kertes családi házas beépítés a jellemző. Ezek a területek viszonylag kis részt foglalnak el, hiszen a település nem túl nagy beépítettségű, inkább falusias jellegű. További művelés alól kivett területek megtalálhatóak a belterülettől nyugatra, ami a parassapusztai határátkelő. Illetve ilyen terület még a Csitári-patak mentén elhelyezkedő Arnold major és a mellette lévő Tsitári-forrás és kegyhely. Nagyobb egybefüggő szántóföldek a település keleti peremén találhatóak. Elhelyezkedésének oka, hogy itt nem vizenyősödik el a terület az Ipoly gyakori áradásaitól. A legtöbbször búzát, illetve kukoricát vetnek el. Ezek alapján megállapítom, hogy Hont gazdag természeti erőforrásokkal, mint az erdő és a víz, rendelkezik, de a mezőgazdasági tevékenység szintén jelentős. A gyepterületek, valamint a vizenyős területek legnagyobb része az Ipoly-partján van. Ide nyáron az említett Arnold major tanyáról lehajtják a szürkemarhákat és ott legeltetik őket, tehát ez egy extenzíven fenntartott gyepfelület. Az alacsony százalékban szereplő gyümölcsösök specializált mezőgazdasági tevékenységre utalnak. A gyümölcsös területhasználati kategória a bogyós gyümölcsök termesztésére kijelölt területeket jelenti, mint például a málna, feketeszeder és ribizli ültetvények. Viszont ezen területek száma évről évre egyre csökken, hiszen a melegedő hőmérséklet kedvezőtlenül befolyásolja a növények termesztését.

4.7.2. Településszerkezet

A települést a 2. számú főútvonal szeli át, így meghatározva a bel- és külterületeket is. Mivel a főúttól északra található a település belterülete, attól délre pedig a külterület. A belterület hagyományos szerkezetét szalagtelkes beépítés jellemzi, amely a település egyenes, hosszan elnyúló utcaképét eredményezi. Az utcaképben meghatározóak a hagyományos építési stílusban megőrzött házak, amelyek szervesen illeszkednek a táji környezethez. A helyi lakosok által használt településrészek nevei, mint az Újtelep, Felvég, Kutyor, Szög, Alvég, Kertek alatt és Központ, tovább árnyalják a helyismeretet, és segítik az adott részek sajátosságainak megértését. Ezek a részek reflektálnak a lakóövezetek területi eloszlására, illetve a helyi történeti elnevezésekre. A település így nem csak földrajzilag, hanem társadalmi és kulturális szempontból is több rétegű, komplex településszerkezettel rendelkezik. A Központ nevű településrészen találhatóak a fontosabb létesítmények, mint az élelmiszerbolt, a posta, a művelődési ház és könyvtár, az óvoda, az önkormányzati hivatal, az orvosrendelő és a fontosabb közösségi terek, mint a játszótér és a Hősök tere park. A Kertek alatt elnevezésű településrészt jelenti a templom, a mellette lévő temetők, illetve a felhagyott plébánia és az ezt körülvevő erdős területek. Az Alvég településrész megnevezésének oka a földrajzi elhelyezkedésén alapul, mivel ezen terület található a szlovák határhoz a legközelebb. A Szög településrész történelmi eredetű névvel rendelkezik, ugyanis Hont várát erre a félszigetre építették, amelyet Ipoly-szögnek is neveztek. (INT-18) A Kutyor településrész nevének jelentése gödröt vagy mély gödröt jelent, ezért is nevezik így, mert ez a legalacsonyabban fekvő területe Hontnak. A belterület nyugati felén lévő résznek két megnevezése is előfordul. A Felvég név az elhelyezkedéséből adódik, mivel erre a részre érkeznek az emberek, ha Budapest felől jönnek. Az Újtelep elnevezésnek pedig az oka, hogy ez a legújabb településrész a községben. A főút déli felén fekvő külterületi részeket 4 egységre lehet bontani. Ezek nyugatról keletre haladva a Hont-tábor területe, a Pázmány-utcai házikertek, a Bertók-dombi pincesor és a T.sz. major.

15. ábra Hont település belterületi felosztása a helyiek használati nevei alapján (saját szerkesztés, alaptérkép: Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve, 2006)

4.8. Táj- és településkép

A következő fejezetben Hont táj- és településképének elemzését mutatom be. A tájképet, mint a település és környezetének táji beágyazódását. A településképet, mint a lakóterületen belüli utcák és házak megjelenését.

4.8.1. Tájkép

A vizsgált tájrészlet tájképét két természeti elem, az Ipoly folyó és a Börzsöny hegyvonulatai határozzák meg, amelyek kedvező tájképi adottságokat eredményez. A hegyek által meghatározott háttér és az Ipoly folyó közelsége egy természetközeli, nyugodt környezetet teremt. A település domborzata a folyómeder felé csökken, amely lehetőséget biztosít a természeti és az épített környezet organikus összekapcsolódására. A vizsgált tájrészlet tájképét a dombvidéki táj és a fás szárú növényzet látványa határozza meg. A változatos növénytakarások változatos tájképet alkotnak. A domborzati adottságoknak köszönhetően, a Börzsöny hegyvonulatairól és magassági pontjairól feltárul a táji és az épített környezet. A tájrészlet tájképét ezen felül erősen befolyásolják az évszakok változásai, amelyek dinamikus alakítják a színeket és a hangulatot. A virágzó fák tavasszal és nyáron, a sárguló lombkoronák ősszel, valamint a letisztult látvány télen mind

hozzájárulnak a település karakterének gazdagításához. Az Ipoly folyó völgyében elhelyezkedő település több pontjáról is az Ipoly tárul fel, ami jelentős viszonyítási pontot ad a tájban. A tájképet erősen meghatározza a Római Katolikus templom sziluettje, ami a település különböző pontjairól is kitűnik, kötőelemként szolgálva a táji és az épített környezet között.

4.8.2. Településkép

A településkép Hont esetében településrészenként eltérő jelleggel rendelkezik. A település központi részében figyelhetőek meg a hagyományos paraszti jellegű, hosszú tornácos házak, hisz ezek egyre inkább eltűnő félben vannak. Ezenkívül kiemelendő épület az önkormányzat és polgármesteri hivatal, melyet nemrégiben újíttak fel. Az épület mellett találhatóak meg a község legfontosabb közösségi terei, ami Hősök tere emlékpark és a játszótér. Itt lehetőségük van a helyi lakosoknak kikapcsolódni és találkozások során beszélgetni. A Kertek alatt nevezetű településrészben való tartózkodás egy zárt és meghitt érzetet kell, mely tökéletes egyensúlyt hoz, azt is lévő templommal és temetővel. Az Alvég településrészt egy hosszú egyenes utcarészlet és a háttérben a Börzsöny hegyvonulatai határozzák meg. A településrész viszonylag sík területen helyezkedik el, így az utcarészleten belül a legtöbb lakóház látványa feltárul. A Szög a legkisebb településrész, ahol kevés lakóépület található meg és a térérzet is zárt. A Kutyor településrészen is egy hosszú egyenes utca található, viszont mivel ez a legmélyebben fekvő területe a településnek, a déli oldalról le van határolva dombokkal, így az utca elég szűk és a térérzet is zárt. Az Újtelepen a legváltozatosabb a településkép, mivel megtalálhatóak itt földszintes és emeletes, valamint sátoztetős és nyeregtetős házak is. Az egész településre a legjellemzőbb családiház-típus a Kádár-kocka, mely így a település utcaképét markánsan meghatározza. Ezenkívül ami a leginkább meghatározza az utcaképet, azok a kerítések. Mivel jelentősebb utcafásítás és fasorok nem találhatóak meg belterületen, ezért a lakóházak előkertje és azok évelőágyásai számottevőek. A külterületi Bertók-dombi pinceháznakál a hagyományos pincesor a jellemző utcakép, viszont már itt is megjelennek a modernebb építésű házak.

4.9. Település- és tájtörténet

Irodalomkutatásom alapján feltárom a település történetét, egészen az őskortól napjainkig. A tájtörténeti résznél pedig a digitalizált történeti térképek területhasználatának változásait elemzem. (INT-

4.9.1. Településtörténet

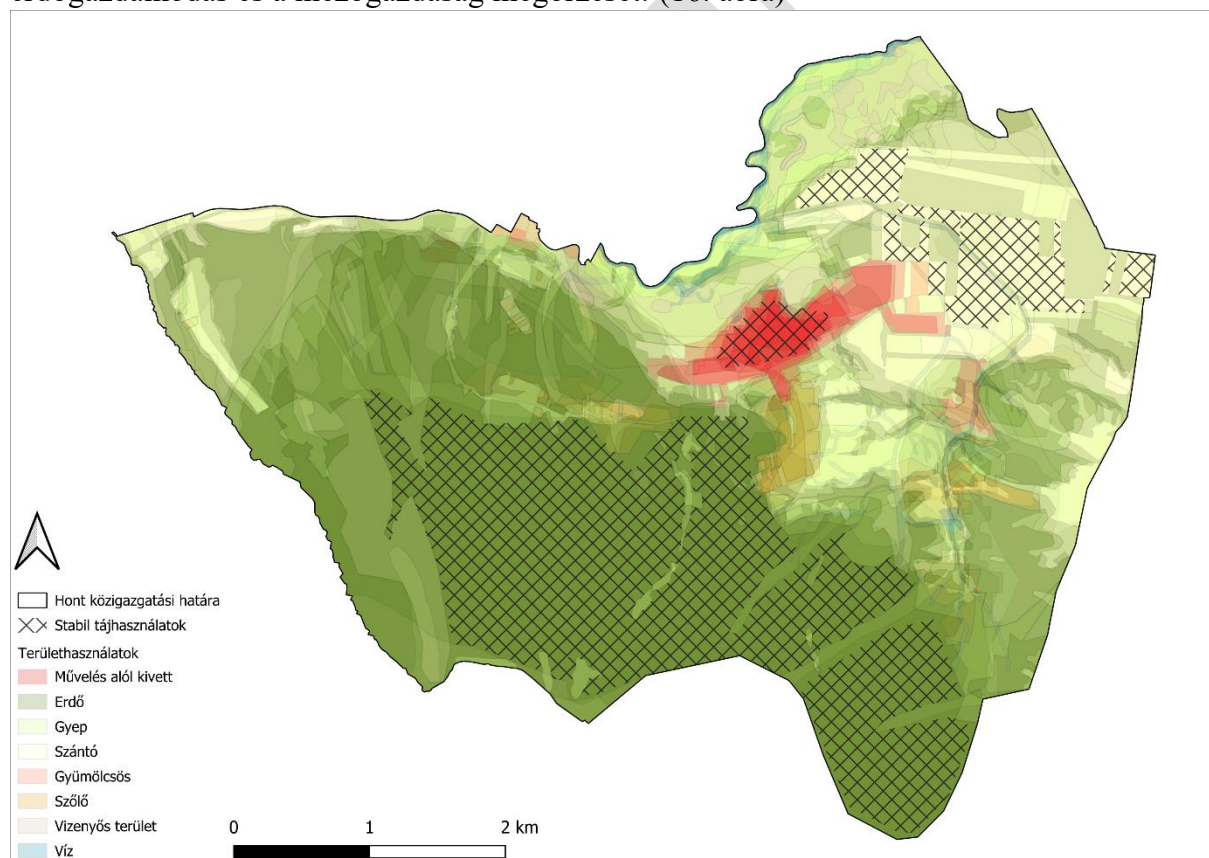
Hont település története gazdag és változatos események sorát öleli fel, jelentős kulturális és történelmi örökséget hordozva. A település területén az első emberi jelenlét a középső paleolit korra, körülbelül 8000 évvel ezelőtre datálható, ahol az ősember által készített tárgyak, mint szerszámok és nyílhegyek leletei kerültek elő. A késő bronzkorban a Kyjatice kultúra nyomaira bukkantak, amelyek egy földvár létezésére utalnak a közeli Jelenc-hegyen. (Borovszky S. 1904) A középkori időszakban Hont vármegye első székhelyeként funkcionált, a Honpázmány nemzetség birtokában volt, és nevét az első ispánjáról, Hunt lovagról kapta. A település és környező területek az Árpád-kori vármegyerendszerben jelentős területi birtokokat foglaltak el, amelyek később önállósodtak. (Bakács I. 1971) A török idők alatt Hont komoly megpróbáltatásokon ment keresztül, ahol az 1630-as években a lakosság elmenekült, és a települést elpusztult faluként jegyezték. Az esztergomi érsekség a törökök kiűzése után kezdte el a település újra benépesítését, ahol a kezdeti időkben a telepesek földet és adókedvezményeket kaptak. A jobbágyfelszabadítást követően a falu szabad kisbirtokos gazdák otthonává vált, de az esztergomi érsekség továbbra is megőrizte a terület felett a fennhatóságát. (Borovszky S. 1904) Az I. világháború során a falu férfitlakosságának jelentős része a harcokban vett részt, sokan közülük nem tértek haza. A trianoni békeszerződés következményeként a falu határmenti helyzete még tovább nehezítette a helyi életet. A két világháború közötti időszak a revíziós eszmék és a területi változások ideje volt, amelyet az első bécsi döntés követett, így Hont ismét Magyarországhoz került, de a II. világháború után újra határfalu státuszát nyerte vissza. A szocialista időszak alatt a falu átalakulásának újabb hulláma következett be, új házak épültek és termelőszövetkezet alakult. (Bakács I. 1971) A mai Hont a turizmus fejlesztésére törekszik, kihasználva természeti értékeit és kulturális örökségét. A lakosság etnikai és vallási megoszlása is változásokon ment keresztül, de a magyar identitás továbbra is meghatározó a településen.

4.9.2. Tájtörténet

A digitalizált és kielemezett történeti térképek Hont területhasználatának több mint két évszázadon átívelő változásait rajzolják meg. (2-7. tervlapok) Az 1782-es első katonai

felméréstől kezdve az 1984-94-es időszakot lefedő utolsó térképig a természetes növényzet, mint az erdők és a gyepek dominálják a terület nagy részét, az emberi beavatkozások nyomait főként a falu körül található szántóterületeken láthatjuk. A 19. század közepére érkezve láthatjuk az agrárterületek kiterjedését, amelyek a népességnövekedés és a mezőgazdasági tevékenységek bővülését jelzik. A 20. század elejére az infrastruktúra, különösen az utak és később a vasútvonalak megjelenése arra utal, hogy növekszik a kapcsolódási és fejlődési lehetőség. A második világháborút követő időszakot, a 1955-60-as térkép ábrázolja, ahol az agrárterületek egyesülését figyelhetjük meg, ami a földreformoknak és a termelőszövetkezetek kialakításának köszönhető. A 20. század közepe felé megnövekedett a lakóterületek megjelenése, viszont azóta a mai napig stagnál, vagy csak minimálisan növekszik.

A tájstabilitás térkép, amelyen az összes időszak területhasználatai egymásra vannak vetítve, azokat a területeket mutatja, ahol a tájhasználat változatlan maradt, jelezve ezzel a táj ellenállóképességét és bizonyos hagyományos területhasználati formák, például az erdőgazdálkodás és a mezőgazdaság megőrzését. (16. ábra)

16. ábra Hont tájstabilitás térképe (Forrás: saját szerkesztés a QGIS alkalmazásban)

4.10. Kulturális és természeti örökségek

Hont község természeti és kulturális értékeit jelentős múlt és hagyomány jellemzi, ezeket mutatom be a következő fejezetben.

4.10.1. Kulturális örökségek

A kultúrtörténeti örökségeket tekintve országos szinten a műemlékekkel és a régészeti lelőhelyekkel lehet jellemezni. A település egyetlen műemlékké nyilvánított épített öröksége, a Római Katolikus Mennybemenetel-templom, amely a vallási és közösségi élet fontos központja. A barokk jellegű templom 1776-ban épült. A falu közigazgatási határán belül megtalálható 68 db régészeti lelőhely, amely nagyrészt őskori maradványokat tartalmaztak. (17. ábra) (INT-14) A helyi művi értékvédelem szempontjából fontos kiemelni a helyi jelentőségű védett értékeket, melyek az Ipoly út 49. sz. alatt található épület és a 069 helyrajzi számú kápolna. Ezek a művi örökségek az építészeti hagyomány és helyi identitás szempontjából bírnak jelentőséggel. Mivel a helyi védelmű épület védettségének oka, hogy később tájházat lehetne belőle kialakítani. A külterületi Tsitári kápolna és forrás, illetve a park, amelyben találhatóak, pedig mind vallási és történeti szempontból is fontos a falunak. Egyedi kultúrtörténeti tájértékek a településen belül Hunt földvárának a helye, amely a Hunyadi utcában található, a Szűz Mária-szobor, mely az Ipoly utca és a Dózsa György utca kereszteződésében található és a régi felvégi kápolna helye, a Szent István emlékmű a főtéren, a Hősök tere, melyben megtalálható az 1. világháborúban elesett hősök emlékműve és egy emlékkereszt, melyet a 2. világháború és az 56-os forradalom emlékére állítottak. (18. ábra)

4.10.2. Természeti örökségek

Az országos jelentőségű védett természeti területeknél fontos kiemelni, hogy Hont település egyes területei a Duna-Ipoly Nemzeti Park részei. (21. ábra) Illetve az országos ökológiai hálózat mind három területe, tehát a magterület, ökológiai folyosó és a puffterület is megtalálható a községen belül. (22. ábra) Ami a nemzetközi védett természeti örökségeket illeti, Natura 2000 (20. ábra) és Ramsari területek (19. ábra) is megtalálhatóak a közigazgatási határon belül. Az Ipoly völgy, ami a 2001-ben került elismerésre, mint vizes élőhely. Ezt a területet elsősorban az Ipoly folyó és a hozzátartozó erdős zónák alkotják. (INT-15) Ex lege védett barlang a Csitári alagút, vagy más néven Szondi alagút. (19. ábra) Ex lege védett földvár a Jelenchegy-i őskori vár helye, valamint szintén védett az Ipoly-szögben található földvár helye. (19. ábra) Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a Honti szakadék és vízesés és a Szondi-alagút, HRSZ: 056/18.

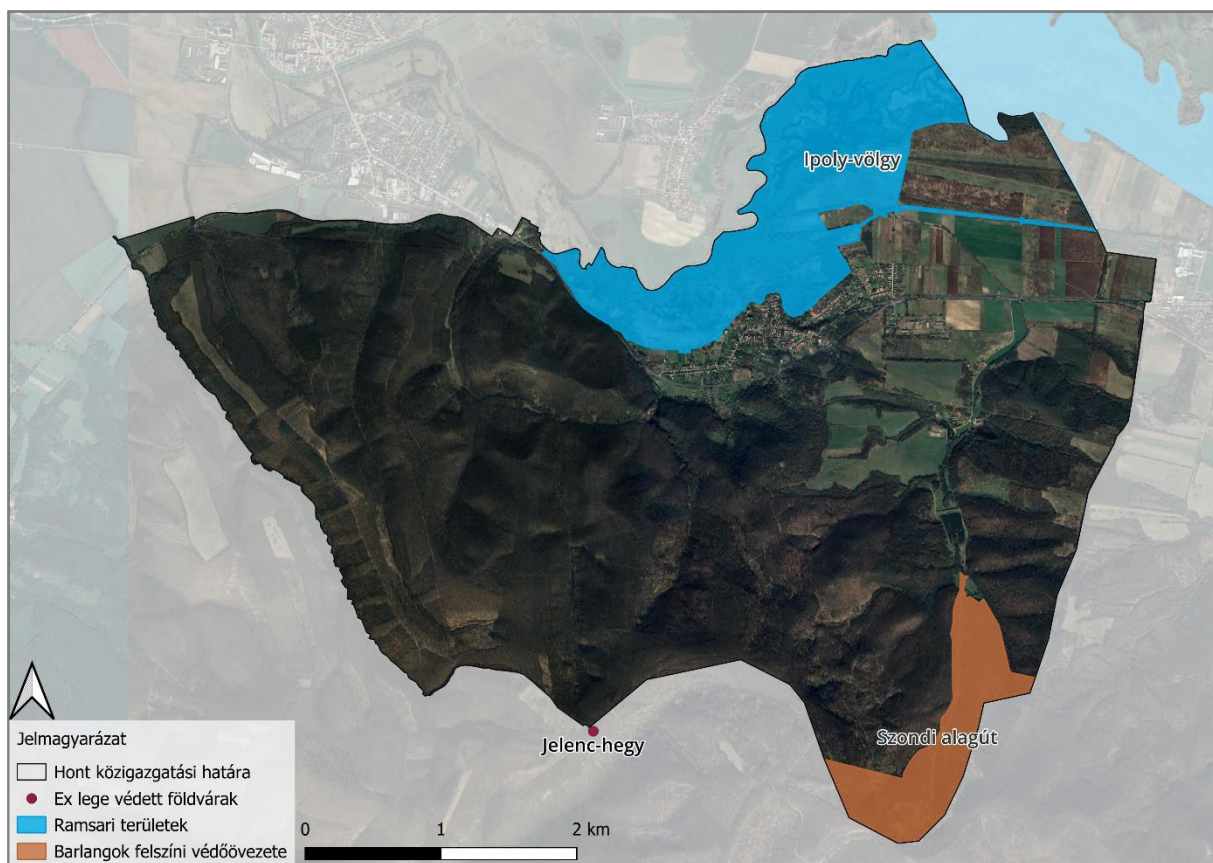
Helyi természeti emlék a Tsitári-forrás és kápolna. (Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve, 2006)

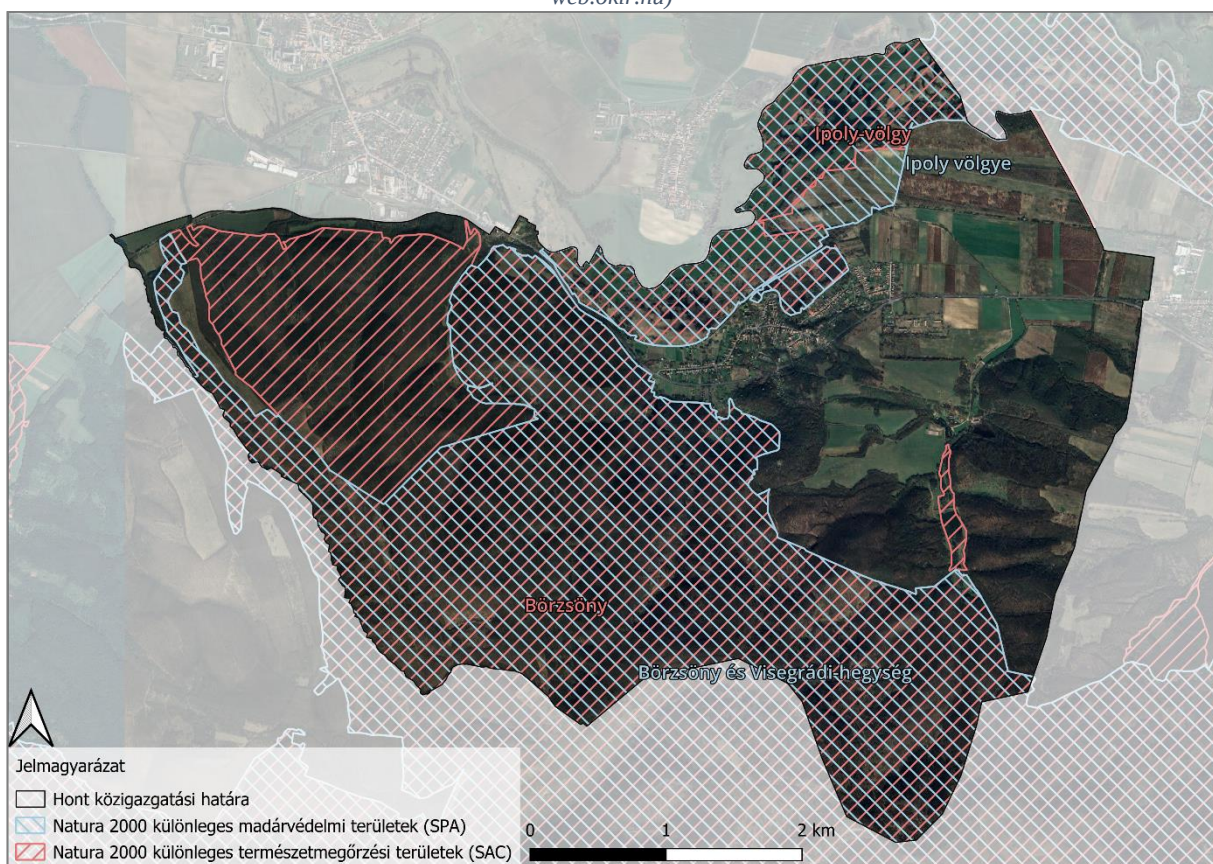
17. ábra Hont régészeti lelőhelyei (alaptérkép: Google Satellite)

18. ábra Hont kultúrtörténeti és természeti értékei (alaptérkép: Google Satellite)

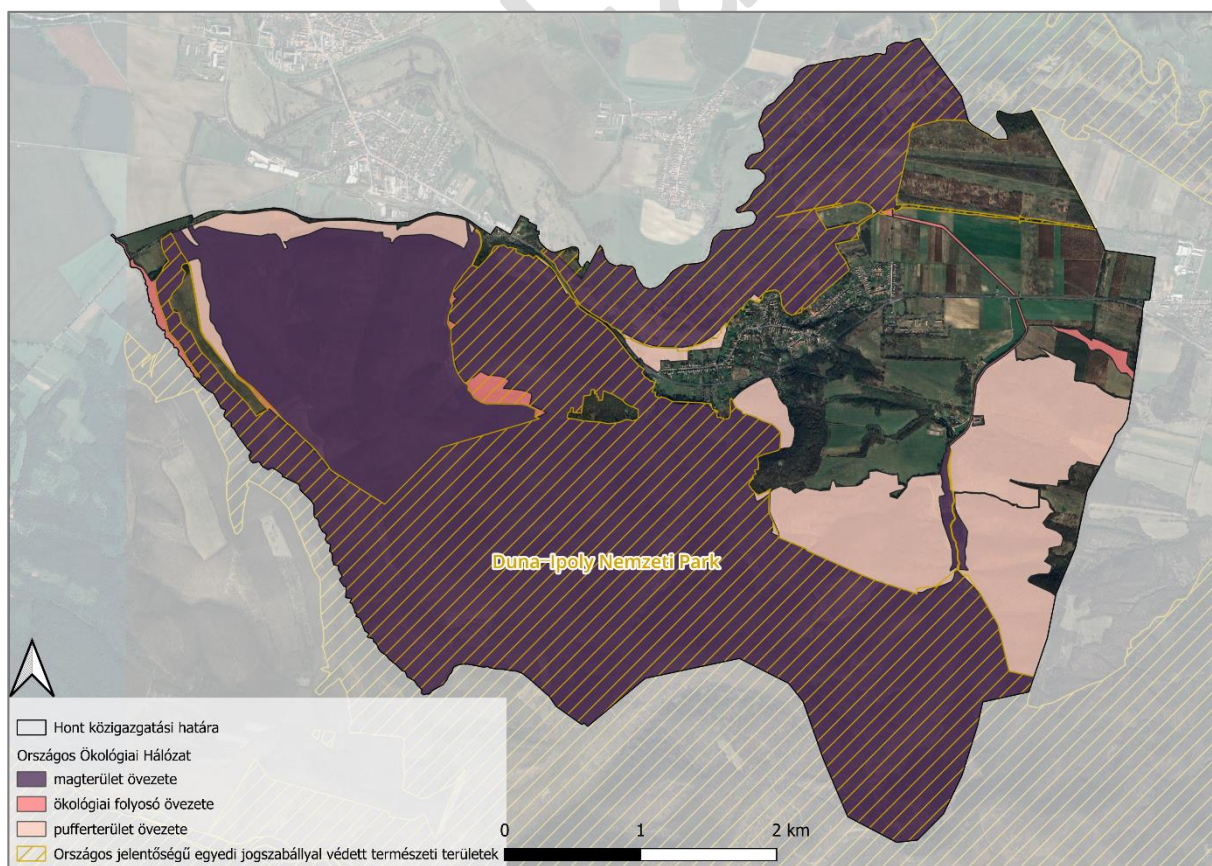
19. ábra Hont településen belül megtalálható ex lege védett földvár, Ramsari terület és barlang felszíni védőövezete (forrás: web.okir.hu)

20. ábra Hont településen belül megtalálható Natura 2000 különleges madárvédelmi és természetmegőrzési területek (forrás: web.okir.hu)

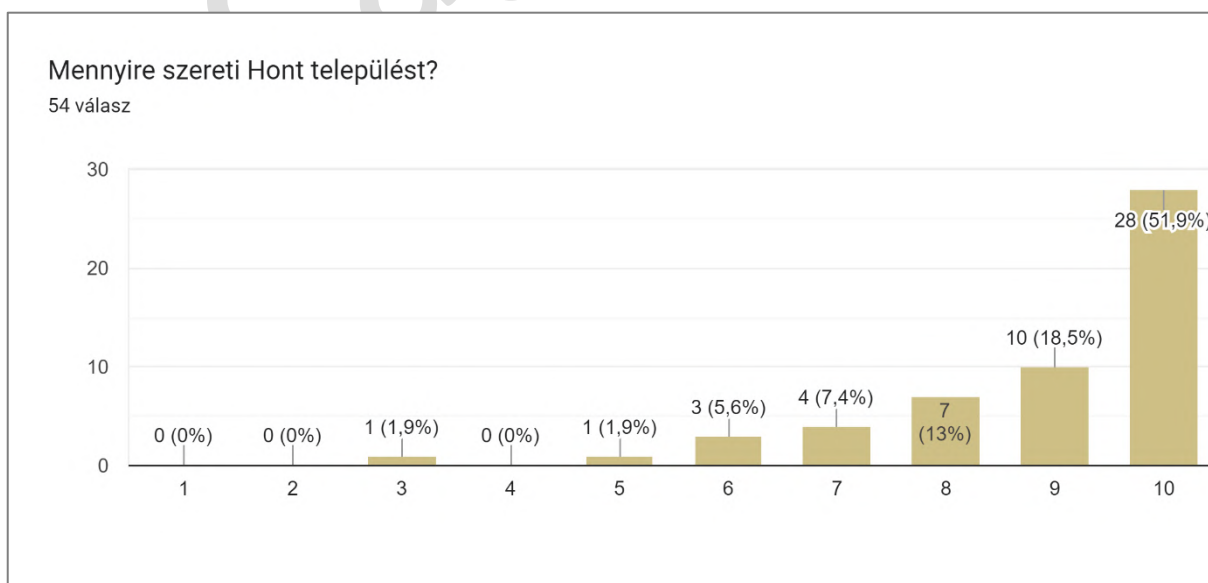
21. ábra Nemzeti park igazgatóságok működési területe Hont településen (forrás: web.okir.hu)

22. ábra Az Országos Ökológiai Hálózat és az országos jelentőségű egyedi jogszabállyal védett természeti területek Hont településen (forrás: web.okir.hu)

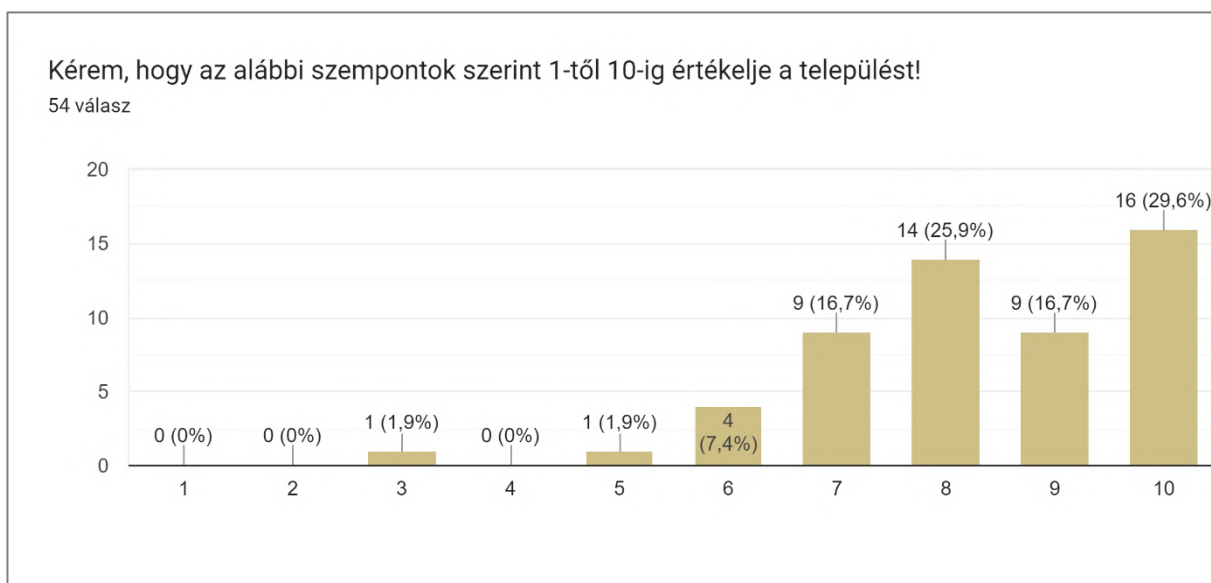
4.11. Tájhoz való kötődést erősítő tényezők

A helyi identitást egy online kérdőív segítségével mértem fel. A kérdőívemet a Google Forms segítségével készítettem és a Facebook közösségi oldalon osztottam meg, mind a saját ismerőseim között, mind pedig egy Hontiak nevű privát csoportban, ahol 426 jelenleg is honti lakos, régebben a faluban élt, vagy csak a szomszédos faluk valamelyikén élő található meg. Hont településkarakter vizsgálatának fontos és nélkülözhetetlen eleme a helyi identitás felmérése, különféle korosztályok és foglalkozási hátterek képviselői részvételével. A kérdőív kérdései a mellékletekben megtalálhatóak. A kérdőívet végül 54 fő töltötte ki, ebből 39 nő és 15 férfi. Az életkorok megoszlása elég változatos, mivel a válaszadókból 18 év alatti nem volt, 19 és 30 évesek között 13 fő, 31 és 40 évesek között 9 fő, 41 és 50 év között 12 fő, 51 és 60 év között 11 fő, 61 és 70 év között 8 fő és 71 év felett pedig 1 fő. A foglalkozás tekintetében a kérdezettek közül 21 humán, 15 műszaki, 10 gazdasági, 3 természethez vagy termeszítéshez köthető foglalkozású, valamint 4 fő nyugdíjas és 1 fő diák. A résztvevők több mint 70%-a a településen él, 16%-a itt élt, 11%-a szabadidejét gyakran tölti itt, 1-1 fő pedig itt dolgozik és a szomszédos településen lakik. A kérdőív válaszai rámutatnak arra is, hogy a lakosok több mint 62%-a rendkívül jól ismeri Hontot, ami arra utal, hogy aktívan részt vesznek a közösségi életben, és szorosan kötődnek a településhez. A lakosok általában érdeklődéssel figyelik a tájat és elemeit, és jelentős értéket tulajdonítanak a tájnak, a tájképnek és a táj jellegének. A települést csupa pozitív szóval írják le, visszatérő szavak a nyugodt, dimbes-dombos, kicsi és a félreeső. A Mennyire szereti Hont települést kérdésre, a válaszadók több mint fele a 10 pontos skálán 10-et jelölt. (23. ábra)

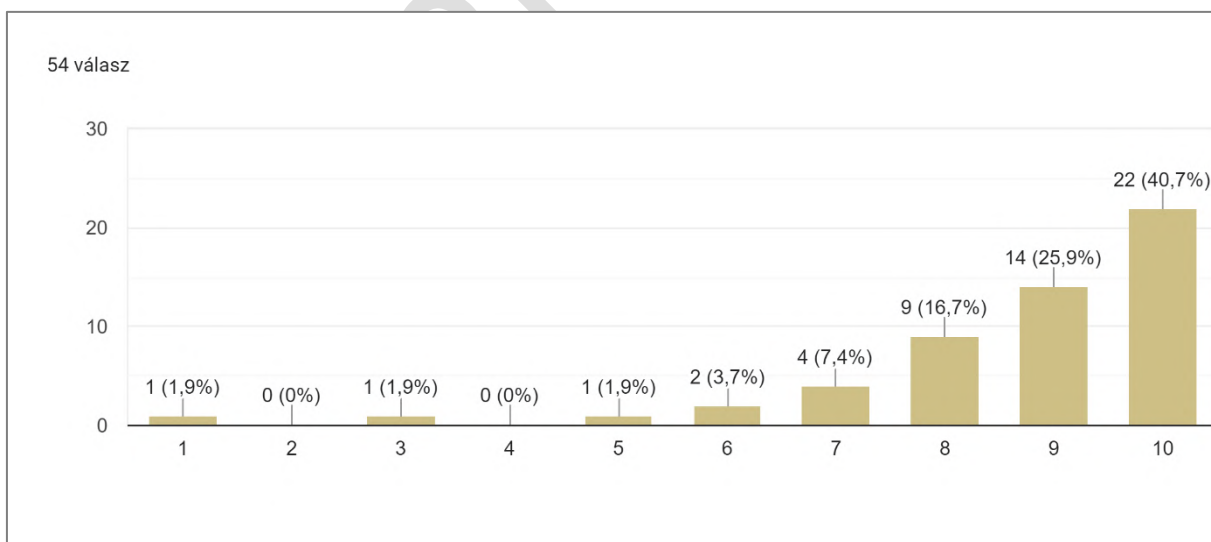
23. ábra Kérdőív eredményei: Mennyire szereti Hont települést? kérdésre adott válaszok (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

A következő kérdésekben a település karakterére tértem ki, olyan módon, hogy értékeljék a megadott skálán 1-től 10-ig Hontot. A válaszadók több mint 72%-a 8-ra vagy annál többre értékelte a települést a csúf-gyönyörű skálán. (24. ábra)

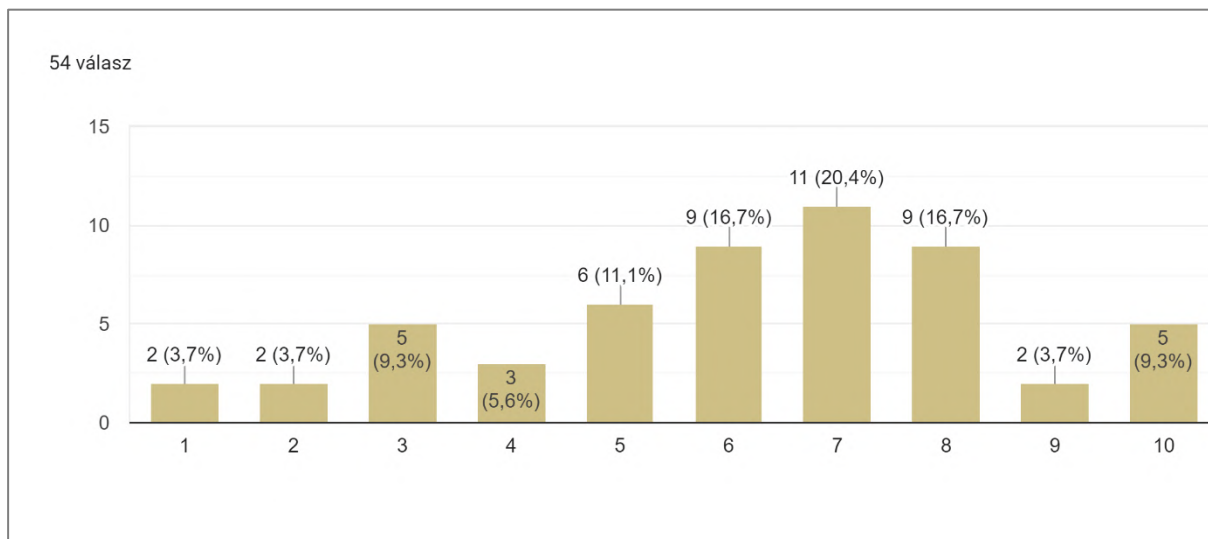
24. ábra Kérdőív eredményei: Csúf-Gyönyörű skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

Az nyugtalanító-békés skálán sem volt nagy a válaszadók megoszlása, hiszen a kitöltők több mint 83%-a szintén 8-ra vagy annál nagyobb számra értékelte Hontot. (25. ábra)

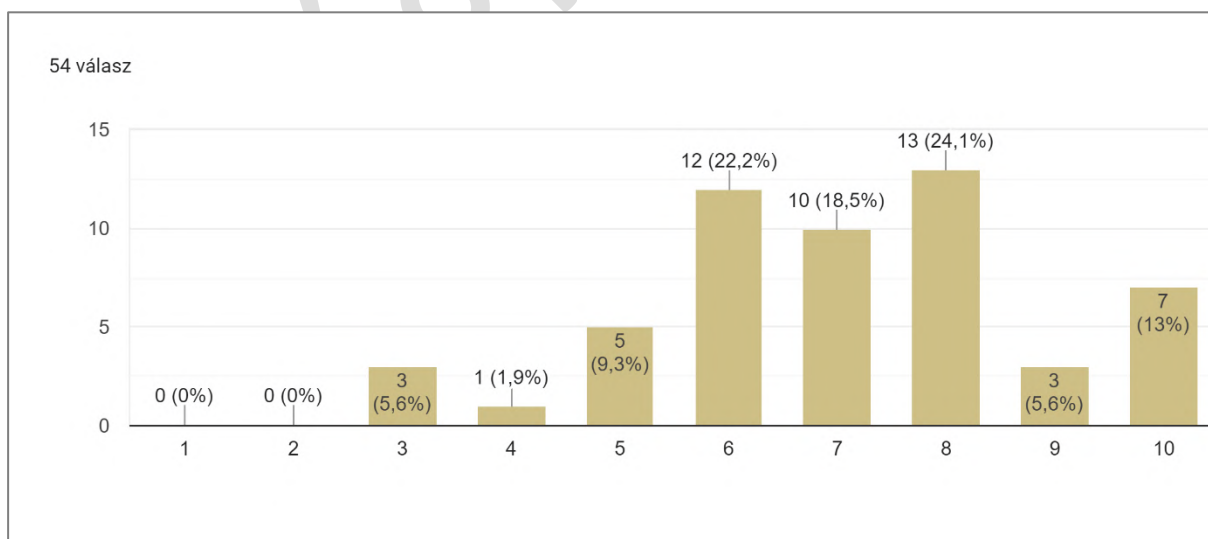
25. ábra Kérdőív eredményei: Nyugtalanító-Békés skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

Az egyszerű-változatos skálán viszont már nagyon megosztóak a válaszok. A válaszadók több mint fele a 6-ra, 7-re és 8-ra értékelte. De 1-től 10-ig mindegyik lehetőségre érkeztek válaszok. (26. ábra)

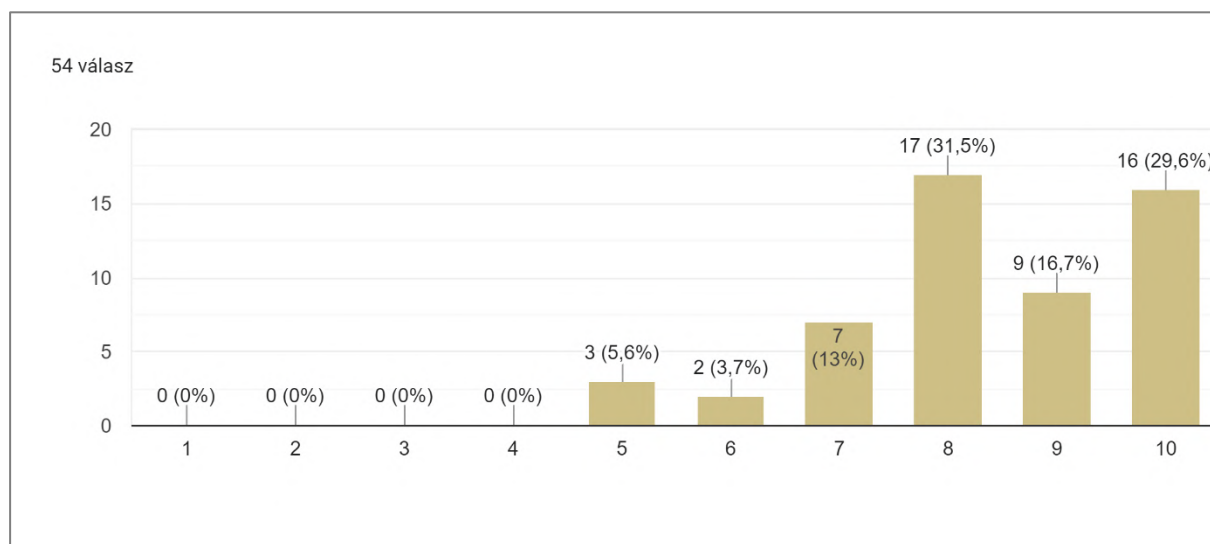
26. ábra Kérdőív eredményei: Egyszerű-Változatos skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

A körülhatárolt, zárt-nyitott, tágas skálán ugyancsak eloszlanak a válaszok. A kitöltők több mint 64%-a 6-ra, 7-re és a 8-ra pontozta. (27. ábra)

27. ábra Kérdőív eredményei: Körülhatárolt, zárt-Nyitott, tágas skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

Az átalakított-természetközeli skálán eléggé egyöntetűek az eredmények, hiszen csak 5-től nagyobb pontokra érkeztek válaszok és több mint 77%-a 8-ra vagy annál magasabb pontra értékelte. (28.ábra)

28. ábra Kérdőív eredményei: Átalakított-természetközeli skálán való értékelés eredményei (saját szerkesztés a Google Forms felhasználásával)

Az elmúlt évtizedek változásai kapcsán a válaszok vegyesek: vannak, akik kedvező fejlesztéseket észlelnek, mint például infrastruktúra-javítások vagy kulturális és közösségi helyszínek megújulása. Mások azonban elhanyagoltságot, a környezet romlását és a közösségi létesítmények hiányát tapasztalják. A problémák között gyakori említést nyert a szemetelés és a környezetszennyezés, az infrastruktúra hiányosságai, valamint az elhanyagolt területek. Ezek a kérdések a helyi közösség és az önkormányzat számára prioritást jelenthetnek a jövőbeli tervezés során. Az M2-es gyorsforgalmi út építésével kapcsolatos vélemények is megoszlottak: egyesek szerint az út építése pozitív hatást gyakorolna a településre, például azáltal, hogy csökkentené a forgalmi zajt, és elősegítené a helyi gazdasági fejlődést. Mások aggódnak a természeti környezetre gyakorolt negatív hatások miatt, például a zaj- és légszennyezés növekedése miatt. A felmérés azt is megmutatja, hogy a településen élők fontosnak tartják a természetes környezet és a táj védelmét, és sokan részt vesznek vagy szeretnének részt venni a helyi tájvédelmi tevékenységekben. Többnyire a közösség erős kötődést mutat a településhez, és elkötelezettek annak fenntartható fejlődése mellett. A Hont település lakossága tehát értékeli a helyi szépségeket és a táj változásait, de egyúttal aggodalmuk is van a fejlesztések és változások potenciális negatív hatásai iránt. A helyi identitás és a természeti környezet

megőrzése kulcsfontosságú szempontok, melyeket a fejlesztési tervek és döntések során mérlegelni kell. A táj változásait is figyelemmel kísérik, amely fontos a település fejlődése és a természetvédelmi tevékenységek szempontjából.

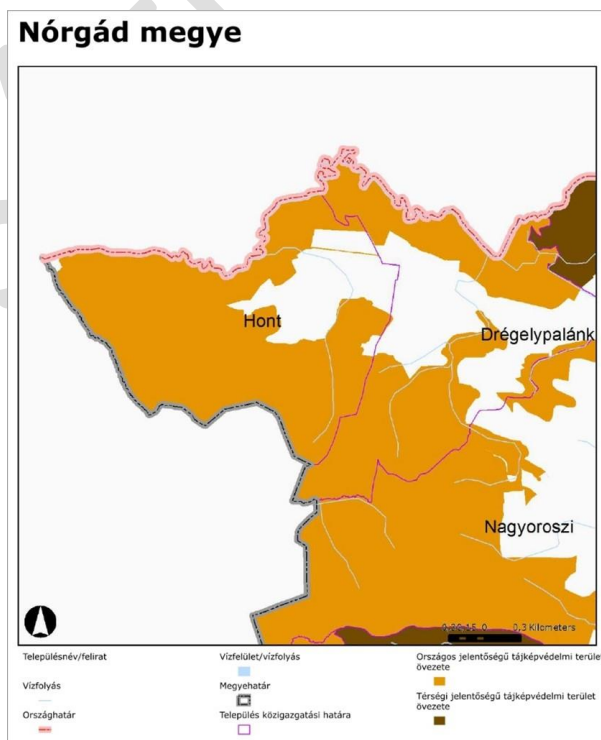
A kérdőívben külön kitértem arra egy kérdésben, hogy a válaszoló vezető vagy döntéshozó pozícióban van-e. Végül 9 fő adott rá választ, amelyek között szerepel 1 községi szervezet vezetője, 1 polgármester vagy jegyző, 3 vállalkozás, gazdasági szervezet vezetője, 2 egyesület, közösségi szervezet vezetője és 2 egyéb döntéshozó vagy közszereplő. A községi szervezet vezető válaszaiból kiderül, hogy Hontot úgy ismeri, mint a tenyerét és legfőbbképpen negatív változásokat észlelt, mint a környezet elhanyagolása és a szemetelés. Viszont véleménye szerint fejlesztésre mindenképpen szükség lenne, főleg a természetvédelmi területeken. Az M2-es autópálya megépítéséről pedig azon az állásponton van, hogy nagyon rossz irányba befolyásolná a település karakterét. A polgármester vagy jegyző válaszaiból az olvasható ki, hogy szépült a település, viszont ő is egy fennálló problémának látja az illegális szemétkiürítést. Szintén úgy véli, hogy a fejlesztések során a természetvédelmet kellene támogatni. Az autópálya építését pedig nem szeretné. A vállalkozás, gazdasági szervezet vezetőinél megosztóak a válaszok. Az egyikük az Ipoly-parton átvonuló migránsokat nehezményezi, addig a másik kettő személy pozitívan látja a településen az elmúlt évtizedben észlelt változásokat, mint a hagyományőrzés kiválósága és a település valódi arcához való visszatérése. Az épülő autópályáról is vegyes véleményen vannak. Kettő gazdasági vezető szerint fellendítené a községet és csendesebb is lenne a falu. Viszont az egyikük szerint a kivitelezés mikéntjétől függően akár teljes mértékben is eltorzíthatja a táj arculatát, de kellő odafigyeléssel és előrelátó tervezői hozzáállással megőrizhető is maradhat. Az egyik egyesületi vezető válasza alapján a sok bevándorló miatt a település kissé megváltozott és ezt tartja negatív változásnak. Meglátásaik alapján nem lenne szükség semmilyen fejlesztésre vagy változtatásra, csupán megőrizni így a települést, ahogyan van. Az egyikük válasza alapján nem változna a település karaktere az M2 autópálya miatt, másikuk szerint viszont aggasztó lehet természetvédelmi szempontból. A két egyéb döntéshozó visszajelzéseiből csupa bizakodó változást olvastam ki, mint az orvosi rendelő felújítása, szabadtéri színpad építése, újabb buszmegálló kialakítása, illetve több régi lakóingatlan felújítása. Ugyanekkor több problémát is észleltek, mint a közterületek nem megfelelő karbantartása és növénykiültetések, fasorok hiánya, valamint az árkokban leöntött építkezési hulladékok. Javasataik szerint fontos lenne az árvízvédelem miatt felújítani az árvízvédelmi töltést és megjavítani a hangosbemondót a hírközlés elősegítése érdekében. Mindkettőjük támogatja az autópálya megépülését, mivel segítené az ingázókat.

5. Települést érintő tervek áttekintése

Hont községet érintő megyei és települési terveket vizsgálom meg, hogy összetett képet kapjak arról, hogy milyen jövőképekkel rendelkeznek, milyen fejlesztési elképzeléseik vannak és esetleg vannak-e már kijelölve konkrét újítási területek.

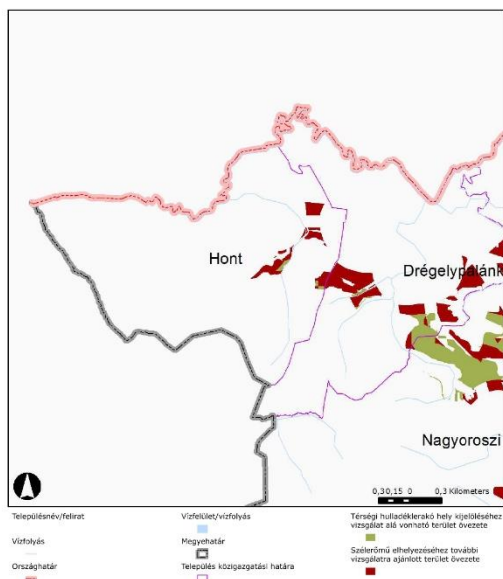
5.1. Nógrád Megye Területrendezési Terve

Nógrád megyei önkormányzat közgyűlésének 3/2020 (III.12.) önkormányzati rendelete Nógrád megye területrendezési tervéről 2020. március 13-án lépett hatályba. (INT-16) A rendeletben említik a tervezett útszakaszt, az M2 autópálya Váctól Honton át Parassapuszta határátkelőig tartó gyorsforgalmi utat. Illetve a térségben egy jövőbeni kerékpárútról is szólnak tervek, mely Szlovákiát kötné össze Honton keresztül Balassagyarmaton, Salgótarjánon, Sátoraljaújhegyen és Záhonyon át Ukrajnával, ez lenne az Északkeleti határmenti kerékpárút. Ezen kívül már, ahogy már az előző fejezetben említettem, meghatározza a rendelet az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetét. (29. ábra) Kijelöltek két olyan övezetet is, amelyek további vizsgálat alá vonhatóak, térségi hulladéklerakó hely, illetve szélörvény elhelyezése céljából. (30. ábra) Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete is kijelölésre került, melynek nagysága összesen 7,57 hektár, elhelyezkedése pedig a település nyugati felére jellemző. (31. ábra) Ezenkívül kiemelt jelentőségű turisztikai övezeti besorolást is kapott. (Nógrád Megye Területrendezési Terve 2011)

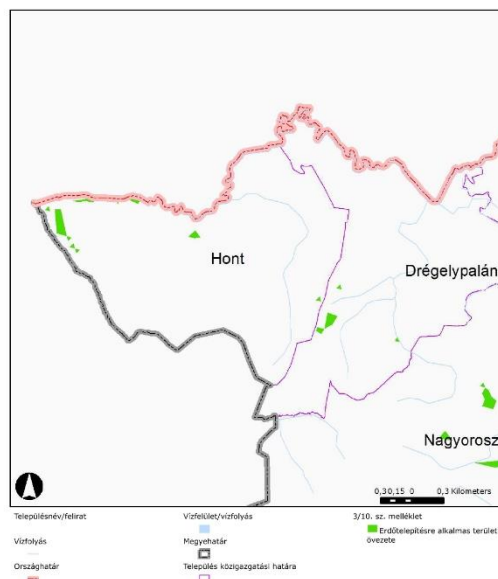

29. ábra Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
Hont településen belül (forrás:
http://gis.teir.hu/rendezes_nograd_trt_ov/)

Nórgád megye

Nórgád megye

5.2. Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve

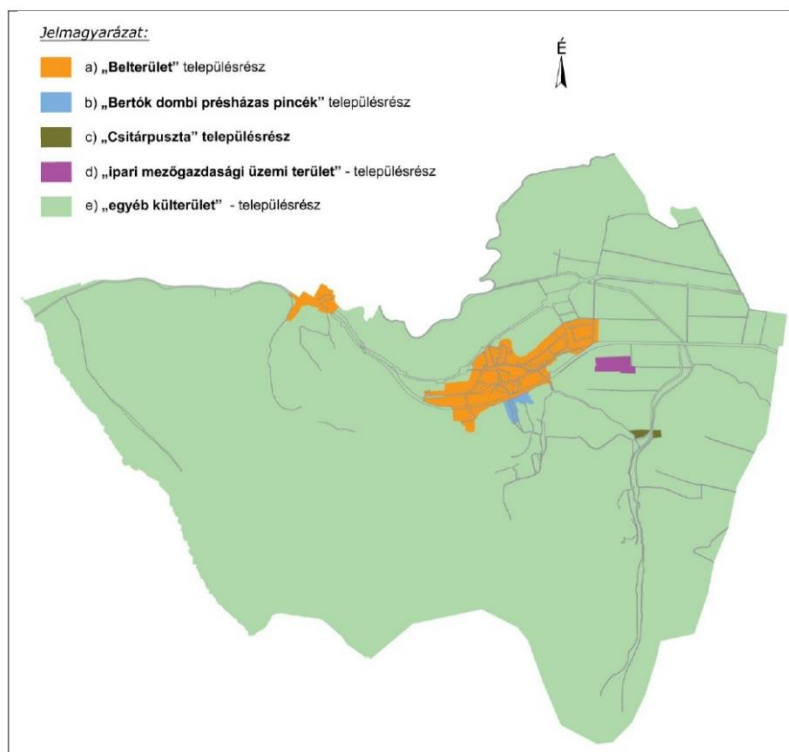
A Hont települést illető számos fejlesztési koncepcióról esik szó a helyi területrendezési tervben. Alapelvként a mezőgazdasági területek megőrzését és a turizmus fejlesztését tűzték ki célul, figyelembe véve a vallási turizmust is, mint például a Tsitári kápolna és kegyhely révén. A területhasználatok között prioritást élvez a lakóterületek fejlesztése, ahol szabályozásokat és modernizációt terveznek. A gazdasági területek megerősítése mellett a zöld területek védelme is fontos szerepet kap, ami a mezőgazdasági parcellák védekezését és a védett természeti területek megőrzését is magában foglalja. Közlekedési szempontból a vasúti terület szabadon hagyása és a meglévő vasút helyreállítása kiemelten fontos ügynek tekinti, hogy javuljon a település közlekedési kapcsolata. A fejlesztési lehetőségek között szerepel az elhagyott iskolaépületek újra felhasználása és turisztikai célú hasznosítása, mint turistaszállóvá alakítása. Ipari gazdasági területnek kijelöli a 608 és 608 helyrajzi számú parassapusztai területeket. Kereskedelmi szolgáltató gazdasági területnek továbbra is fenntartja a község nyugati részén lévő területet, melyen egy be nem fejezett benzinkút áll. A fejlesztési elképzelések részletezése során hangsúlyos a fejlődés és a meglévő környezeti értékek védelmével párhuzamosan. A konkrét tervek kidolgozása mellett figyelembe veszik a helyi igényeket, hogy a település az előrehaladás mellett megőrizze történelmi és természeti értékeit. (Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve 2006)

5.3. Hont Község Településképvédelmi Rendelete

A Hont Község 13/2018. (XII.01.) önkormányzati rendelete a helyi településképvédelméről szól. Célja az épített környezet védelme, a helyi építészeti értékvédelem és a településképi követelmények meghatározása. A rendelet szabályozza a településképi véleményezési, bejelentési és kötelezési eljárásokat, valamint a településképvédelmi bírság kiszabását. Az egyedi és területi védelem részletes szabályait a rendelet határozza meg. A védelem alatt álló értékek gondozásáért a tulajdonos felelős, és ezek fenntartásához önkormányzati támogatás igényelhető. Az építészeti követelmények a hagyományos megjelenés és anyaghasználat megőrzésére törekszenek, a reklámhordozók, cég- és címtáblák telepítési szabályai pedig a környezetbe való illeszkedést hangsúlyozzák. Az 1.sz mellékletben látható Hont község településképet meghatározó területek határolásáról. Az ábrán különböző színek jelölik a különböző funkcionális területeket, mint például a "Belterület", "Bertók dombi présházás pincék" vagy az "ipari mezőgazdasági üzemi terület". (32. ábra) Ezek a területek különleges figyelmet kapnak a településképvédelmi rendeletben, melynek célja a helyi karakter és a történeti értékek megőrzése. (INT-16)

1. melléklet a 13/2018. (XII.01. önkormányzati rendelethez

A településképvédelmi, tájkép - meghatározó területeinek lehatárolása

32. ábra Hont településképet, tájképet meghatározó területeinek lehatárolása
(forrás:INT-16)

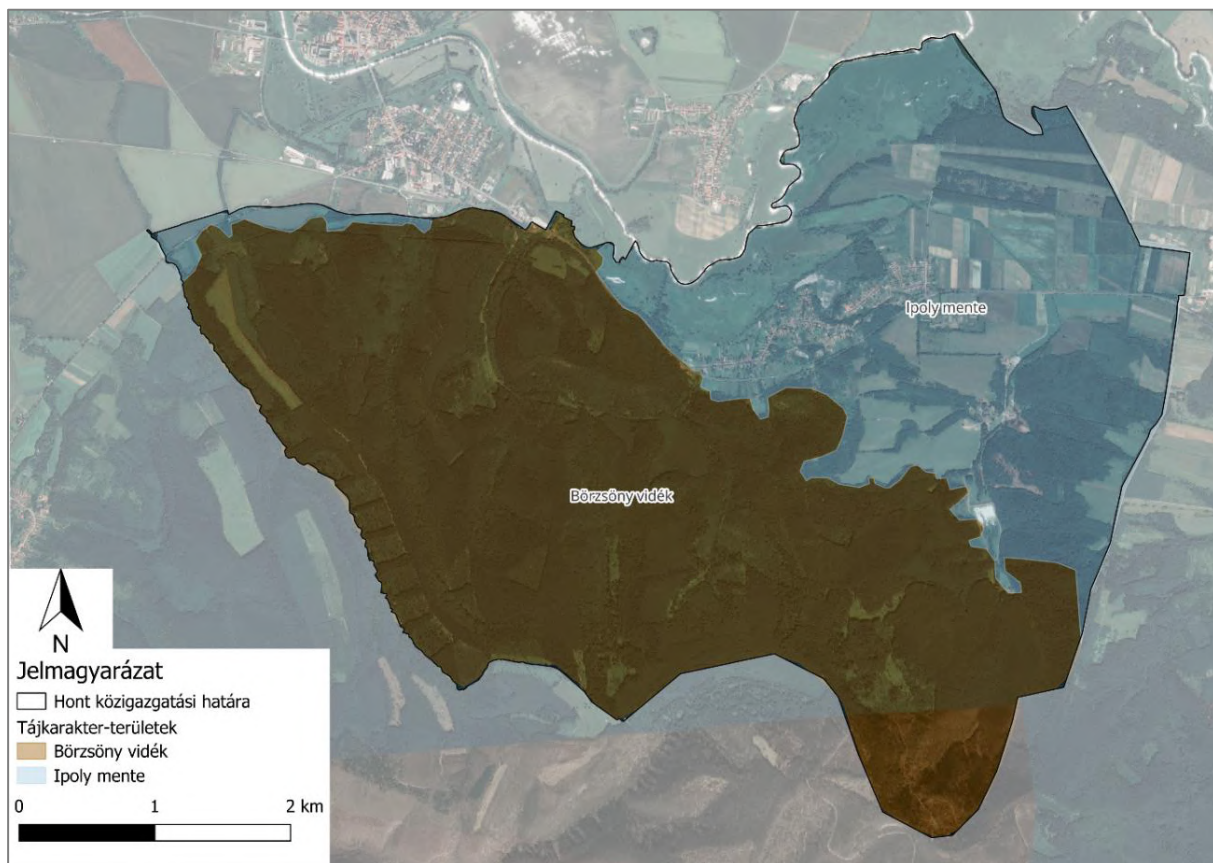
6. Településkaraktert meghatározó tényezők

A megelőző vizsgálatok alapján összegzem az eredményeket és meghatározom a karakter értékű tényezőket. Előtte ismertetem, hogy az országos tájkarakter kutatás alapján, milyen tájkarakter-területek és tájkarakter-típusok találhatóak a területen.

6.1. Országos tájkarakter lehatárolás eredményei

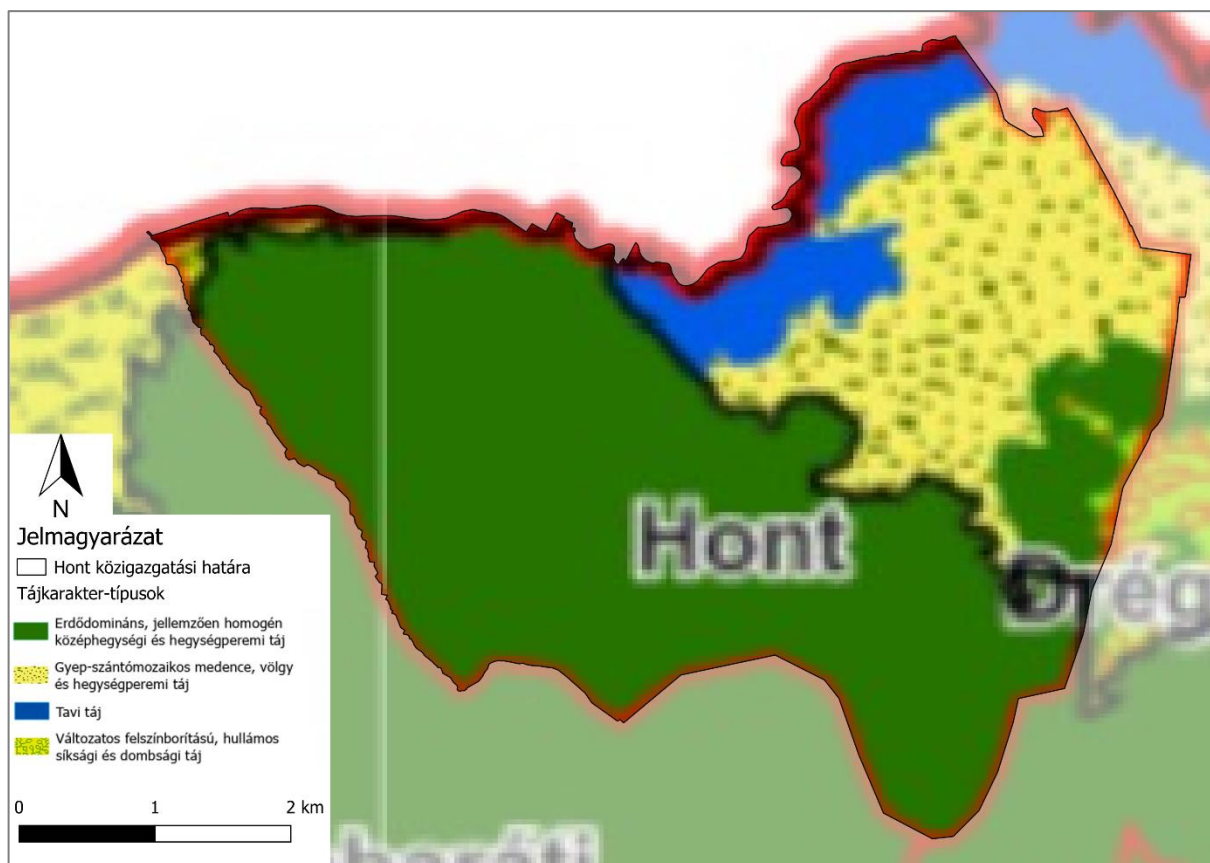
Hont a 502. Börzsöny vidék és az 501. Ipoly mente tájkarakter-területek által érintett település. (33. ábra) Ezen két tájkarakter-terület eltérő jelleggel jelentkezik. Az Ipoly mente fő jellemzője maga az Ipoly folyó, amely mentén a település elhelyezkedik. A táj domináns domborzati típusa a tagolt síkság, hegylábak és völgyek, amelyek a tájképet meghatározó elemek. Az Ipoly-mente tájkarakter-terület rendkívül gazdag zöld vonalas elemekben, mint például a vizesárok- és fasorrendszerek, amelyek hozzájárulnak a biodiverzitáshoz és az ökoszisztéma egészségéhez. A népességváltozás az elmúlt évtizedekben helyenként növekedést, máshol csökkenést mutatott. A táj ökológiai állapota vegyes, vannak rossz és közepes állapotú területek, de kedvezőtlen, jó és kiváló állapotú részek is megtalálhatók. A felszíni vizek aránya átlagos, és nincs jelentős beépítettség növekedése az elmúlt évtizedekben. A terület alacsony település-sűrűségű, ahol a mezőgazdasági tevékenységek dominálnak. Az Ipoly-mente egy lenyűgözően gazdag természeti és kulturális örökséggel rendelkező terület, amely azonban kevésbé van kitéve a nagymértékű urbanizációnak és fejlődésnek. (Országos tájkarakter-területek: Ipoly mente 2021) A Börzsöny-vidék tájkarakter-területe egy vulkanikus eredetű, erdőkkel borított hegységi tájat foglal magában, amely a Börzsöny hegységet is magába zárja. Ez a terület jelentős természeti értékeket őriz, mivel antropogén befolyás itt alig érzékelhető. A Börzsöny-vidék jellemzői között szerepel az erős domborzati tagoltság, a változatos éghajlati viszonyok, valamint a települések elszórt elhelyezkedése. A vizek területaránya ezen a területen elenyésző, így a táj inkább a zöldfelületekkel és a domborzati változatossággal tűnik ki. Az erdők állapotát a természetközeli mivolt jellemzi, a terület jelentős része nemzeti parki védelem alatt áll. Néprajzi szempontból a területet a hagyományos falusi szerkezet és az utcafronti beépítések jellemzik. A szőlőművelés visszaszorulóban van, de a régi préházak még jelen vannak a tájon, hozzájárulva az összkép történelmi hangulatához. Vizuálisan a Börzsöny-vidéket homogén és zárt területek, valamint a természeti szépség jellemzi, ami szegényesebb a szegélyek és a vizuális változatosság tekintetében, de ez hozzájárul a táj egységes és zavartalan élményéhez. Az összkép hűvösebb, zöldebb és kevésbé antropogén, mint más

tájkarakter-területek, amelyek talán zsúfoltabbak és változatosabbak emberi hatásokban.
(Országos tájkarakter-területek: Börzsöny-vidék 2021)

33. ábra Tájkarakter-területek Hont településen (alaptérkép: Google Satellite)

A települést érinti 4 tájkarakter-típus, amelyek az erdődomináns, jellemzően homogén középhegységi és peremhegységi táj, a gyepter-mozaikos medence, völgy és hegységperemi táj, a tavi táj és a változatos felszínborítású, hullámos síksági és dombsági táj. (34. ábra)

34. ábra Tájkarakter-típusok Hont településen belül (forrás: (Tájkarakter Tudástár II. kötet 2021))

6.2. Karakter értékű tényezők

Ebben a fejezetben összegzem a település karakter értékű tényezőit, melyek a hagyományos tájhasználatok, a tájképi adottságok, a kultúrtörténeti és természeti örökségek és a kötődést erősítő tényezők.

A tradicionális tájhasználatok, melyek már évszázadok óta jelen vannak a településen, meghatározzák a település karakterét. Ezek a szürkemarha legeltetéssel fenntartott gyepterületek és a bogyós gyümölcsstermesztés. A szürkemarhatartás nem csak az állattenyésztés hagyományos formáját tükrözi, hanem fontos szerepet játszik a természet fenntartásában is. A szürkemarha alkalmazkodó képessége és tűrőképessége lehetővé teszi, hogy extenzív módon legeltessék az Ipoly partján, ami hozzájárul a folyóparti rétek biodiverzitásának megőrzéséhez. A hagyományos gyümölcsstermesztés, különös tekintettel a bogyós fajtákra, szintén jelentős szerepet játszik a helyi biodiverzitás és a tájkép megőrzésében.

A második karakter értékű elem a hagyományos tájtagozódásból adódó tájképi adottság, mivel a település a Börzsöny és az Ipoly között található. Így a település földrajzi

elhelyezkedése különleges mikroklímát és táji jellegzetességeket eredményez, amely kedvező tájképet tár fel. Ez a fekvés a Börzsöny hegyvidéki jellegét és az Ipoly folyóvölgyi jellegét egyaránt magában foglalja, így a két terület határán elhelyezkedő Hont településnek különleges karaktert kölcsönöz.

Hont kultúrtörténeti örökségei, melyek meghatározzák a település karakterét, a Tsitári kápolna és kegyhely és a Bertók dombi présház pincék. A kápolna kulturális és vallási jelentősége különösen fontos a helyi közösség számára. A kápolnát használják helyi vallási ünnepek, például búcsújárások helyszínéként, amelyek nemcsak vallási, hanem közösségi összetartozást is erősítenek. Ezen ünnepek során a kápolnához zarándoklatokat szerveznek, amelyek lehetőséget adnak a közösségi imádkozásra és a hit megújítására. Történelmileg a kápolna többször is fontos szerepet játszott a helyi hagyományokban és a nemzeti identitás megőrzésében, különösen olyan időszakokban, amikor a régió politikai vagy társadalmi zavargásokkal küzdött. A kápolna így nem csupán vallási, hanem kulturális örökségként is funkcionál, megőrizve a múlt tanújaként a helyi történelem és hit fontos elemeit. Illetve a kápolna és környezete nyugodt környezetet biztosít a látogatóknak, lehetőséget nyújtva a pihenésre és spirituális megújulásra. A kápolnához vezető ösvények és a környező zöld területek kedvelt célpontjai a természetjáróknak és a csendre vágyóknak. Tehát a honti Tsitári kápolna és kegyhely nem csak egy épület, hanem egy élő közösségi és szellemi központ, ahol generációk óta gyűlnek össze az emberek imádkozni, ünnepelni és emlékezni. A helyi gazdaságra is fellendülést hoz, hiszen a zarándokok és turisták jelenléte jelentős gazdasági hatással bír a helyi közösségekre. A kápolna látogatottsága növeli a helyi vendéglátóipari egységek, mint például éttermek és szálláshelyek bevételeit.

A Honti Bertók dombi présházak és pincék fontos szerepet játszanak a település gazdasági és kulturális örökségében. Ezek az épületek nemcsak az agrár múltat utalnak, hanem az építészeti jellemzőik révén is tükrözik a helyi hagyományos építészeti stílust. A présházak és pincék azért jöttek létre, hogy helyet biztosítsanak a helyi borászati tevékenységekhez. Nemcsak gazdasági funkciót töltöttek be, hanem közösségi találkozóhelyek is voltak, ahol a helyiek megoszthatták egymással a borászati folyamatokban szerzett tapasztalataikat, erősítve a közösségi összetartozás érzetét. Ezek az épületek hidakat képeznek a múlt és a jelen között, lehetővé téve a hagyományok és a helyi értékek ápolását és továbbadását, ezért is nagyon fontos az épületek megfelelő rendeleti korlátozása a jellegük megőrzése érdekében.

A település természeti öröksége, mely szintén meghatározza Hont településkarakterét, a Honti-szakadék és vízesés.

A kötődést erősítő tényezők, az érzelmek és a hagyományok is egy jelentős meghatározó tényezői egy település karakterének.

6.3. Veszélyeztető tényezők

Az elemzés során a Hont település karakterének több veszélyeztető tényezőit is észleltem, ezeket feltárom figyelembe véve a társadalmi, infrastrukturális és környezeti hatásokat. Veszélyeztető tényezők a településképi változások a házfelújítások miatt, a tervezett M2 autópálya és a hagyományos tájhasználatok felhagyása miatti elcserjésedés. (8. tervlap)

Az újonnan beköltöző szlovák nemzetiségű lakosok a házfelújítások során nem veszik figyelembe a helyi építészeti hagyományokat, mely jelentős vizuális és kulturális diszharmóniát okoz. A modern vagy eltérő stílusú építészeti megoldások, amelyek nem illeszkednek a hagyományos falusi házak közé, rontják a településképet és csökkentik az épített környezet esztétikai értékét. A hagyományoktól eltérő építészeti gyakorlatok alkalmazása konfliktusokhoz is vezethet a helyi közösségen belül, amelyek erősítik az etnikai csoportok közötti megosztottságot és csökkentik a közösségi kohéziót. Illetve a szlovák nemzetiségű lakosság beköltözése esetleges társadalmi feszültségeket eredményezhet, ha az új és az őshonos lakosok közötti integráció nem megfelelő. Az ilyen helyzetekben kulcsfontosságú a kulturális érzékenység és a közösségépítő programok, melyek elősegíthetik a különböző etnikai csoportok közötti pozitív kapcsolatok kialakulását. Az új lakossági csoportok beköltözése befolyásolhatja a helyi kultúrát, nyelvet és hagyományokat, ami aggodalomra ad okot azok számára, akik a kulturális örökség megőrzését fontosnak tartják. (35.-36. ábra)

35. ábra Modern házfelújítások Hont településen 1. (forrás: saját fénykép)

36. ábra Modern házfelújítások Hont településen 2. (forrás: saját fénykép)

A tervezett M2 autópályának számos környezeti, gazdasági és társadalmi következményekkel járhat. Az autópálya építése jelentős beavatkozás a természeti és épített környezetben, amely többek között zaj- és légszennyezés növekedéséhez, élőhelyek megzavarásához és tájképi változásokhoz vezethet. Az autópálya javíthatja a regionális hozzáférhetőséget és gazdasági lehetőségeket, de negatív hatással lehet a helyi

közösségekre, különösen, ha a tervezés során nem veszik figyelembe a helyi igényeket és aggodalmakat. (37. ábra)

37. ábra Az M2 autópálya lehetséges kinézete (saját szerkesztés Photoshop alkalmazással, fénykép forrása: <https://kutyorikonyha.hu/pictures/gallery/16.jpg>)

A harmadik veszélyeztető tényező a tradicionális tájhasználatok felhagyása és ennek következtében elcserjésedés. A hagyományos tájhasználat, mint például legeltetés vagy mezőgazdasági művelés felhagyása elcserjésedéshez vezethet, amely a táji nyitottság csökkenését okozhatja. Ezáltal csökkenhet a terület biodiverzitása és a speciális táji jellegzetességek is eltűnhetnek. A fokozódó elcserjésedés miatt a frekvenciált nézőpontokból a kilátás beszűkülhet, ami negatívan befolyásolja a tájképi adottságokat. Ilyen kilátópont a Kukucska-hegy, melyről egykor gyönyörű kilátás tárult a turista elé a községről, viszont mára már teljesen benőtték a fák és nem élvezhető a panoráma. (38. ábra)

38. ábra A Kukucska-hegyről való kilátás 2014-ben és 2024-ben. (első fénykép forrása: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=549353438531083&set=a.460054589498183>, második fénykép forrása: saját készítés)

7. Összefoglalás

Szakdolgozatomban Hont településkarakterét vizsgáltam. A vizsgálatom középpontjában Hont település egyedi jellegzetességeinek feltárása állt, miközben áttekintést nyújt a történelmi eseményekről, amelyek meghatározták a táj mai képét. A dolgozat a településtervezés fontosságát és aktualitását is hangsúlyozta, különös tekintettel a 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet előírásaira, amely a település karakterének gondozását és védelmét írja elő.

Vizsgálatom során részletesen elemeztem Hont természeti adottságait, mint a domborzat, a vízrajz, a földtan és talaj, az élővilág, valamint az éghajlat. Emellett külön hangsúlyt fektettem a település társadalmi és gazdasági adottságaira, valamint a közlekedési infrastruktúrára is. A tájvizsgálati részem fontos elemei a táj- és településszerkezet, illetve a táj- és településkép elemzése volt. A tájszerkezet vizsgálata során a 2024-es Google Satelite térkép alapján felmért területhasználatokat elemeztem. A településszerkezet tanulmányozásánál a helyi lakosok által használt településrészeket elemeztem, mint az Újtelep/Felvég, Kutyor, szög, Alvég, Kertek alatt és a Központ. A vizsgálat alá vett terület tájképét az Ipoly folyó és a Börzsöny hegyláncai határozzák meg. Hont településképét az előbb felsorolt településrészek vizsgáltam meg, mivel ezek a területek eltérő jelleggel rendelkeznek. Az előzetesen végzett irodalomkutatásom alapján feltártam a település történetét és annak meghatározó eseményeit. A tájtörténeti változásokat pedig a digitalizált katonai térképek területhasználati alapján vizsgáltam. A kutatásom során külön figyelmet fordítottam a helyi hagyományokra és identitásra, melynek felmérésére egy kérdőívet készítettem.

A dolgozatom második részében a települést érintő terveket és az azokban található jövőképpel és fejlesztésekkel kapcsolatos elképzeléseket tekintetem át. Az elemzett terveim a Nógrád Megye Területrendezési Terve, Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve és Hont Község Településképvédelmi Rendelete volt.

Így jutottam el végül a dolgozatom harmadik részéhez, melyben a településkaraktert meghatározó tényezőket tártam fel. Melynek első lépéseként megvizsgáltam az országos tájkarakter kutatás alapján a települést érintő tájkarakter-területeket és tájkarakter-típusokat. Ezután pedig összegeztem a vizsgálataim során kapott eredményeket és bemutattam a település karakter értékű elemét, melyek hagyományos tájhasználatok, a tájképi adottságok, a kultúrtörténeti és természeti örökségek és a kötődést erősítő tényezők.

Irodalomjegyzék

- (Mike K. 1969) Dr. Mike Károly (1969): *Az Ipoly-völgy kialakulása.* – Földrajzi Értesítő 18. 3. pp. 289–314. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- (Dövényi Z. 2010) Dövényi Zoltán (Szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere.* MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest. (a 2. átdogozott, bővített kiadás)
- (Csorba P. 2021) Csorba Péter (2021): *Magyarország kistjai.* Meridián Táj- és Környezetföldrajzi Alapítvány, Debrecen.
- (Homoki-Nagy I. 1978) Ifj. Homoki-nagy István (1978) *Az Erdő.* 27. (113.) évfolyam 7.füzet, A Börzsöny gerinces állatai, pp. 315-323., Országos Erdészeti Egyesület, Budapest.
- (Nagy J. 2007) Nagy József (2007): *A Börzsöny hegység edényes flórája.* (Vascular flora of the Börzsöny Mountains.) – Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Budapest
- (Borovszky S. 1904) Borovszky Samu (1904): *Magyarország vármegyéi és városai. Hont Vármegye és Selmeczbánya sz. kir. város.* Országos Monografia Társaság, Budapest
- (Bakács I. 1971) Bakács István (1971): *Hont vármegye Mohács előtt.* Akadémiai kiadó, Budapest
- (Zólyomi B. 1989) Zólyomi Bálint (1989): *Természetes növénytakaró (1:1.500.000)*
In: Pécsi (szerk.) *Magyarország nemzeti atlasza.* 89. old.
Kartográfiai Vállalat, Budapest
- (Országos tájkarakter-területek: Ipoly mente 2021) Országos Tájkarakter Tudástár (2021): I. kötet Országos tájkarakter-egységek azonosításának módszertani leírása, országos tájkarakter-típusok, *Országos tájkarakter-területek: Ipoly mente,* Agrárminisztérium, Budapest
- (Országos tájkarakter-területek: Börzsöny-vidék 2021) Országos Tájkarakter Tudástár (2021): I. kötet Országos tájkarakter-egységek azonosításának módszertani

	leírása, országos tájkarakter-típusok, <i>Országos tájkarakter-területek: Börzsöny-vidék</i> , Agrárminisztérium, Budapest
(Tájkarakter Tudástár II. kötet 2021)	Országos Tájkarakter Tudástár (2021): II. kötet Országos tájkarakter-területek lehatároló és leíró indikátorai, Agrárminisztérium, Budapest
Hont-Parassapuszta Településrendezési Terve (2006)	
Nógrád Megye Területrendezési Terve (2011)	
INT-01	https://sugarkankalin.hu/?page_id=132 (2024.04.12.)
INT-02	https://www.weberdo.hu/borzsony-foldtan (2024.04.12.)
INT-03	https://greenfo.hu/cimke/hont/ (2024.04.12.)
INT-04	https://www.agroinform.hu/erdo_vadgazdalkodas/videokon-a-borzsony-csodalatos-vadallatai-55575-001 (2024.04.12.)
INT-05	https://mme.hu/magyarorszagmadarai/madaradatbazis-cygcyg (2024.04.12.)
INT-06	https://sokszinuvidek.24.hu/viragzo-videkunk/2019/02/20/hod-hodok-ipoly-vamosmikola-visszater/ (2024.04.12.)
INT-07	https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_hazai_valtozasok/homerseklet_es_csapadektrendek/kozephomerseklet/ (2024.04.12.)
INT-08	https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/hatasok-alkalmazkodas/ (2024.04.12.)
INT-09	https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/ (2024.04.13.)
INT-10	http://nepesseg.com/nograd/hont (2024.04.13.)
INT-11	https://www.oeny.hu/oeny/teir/#/tablo/5 (2024.04.13.)
INT-12	https://web.archive.org/web/20080504150520/http://www.napi.hu

- /default.asp?cCenter=article.asp&nID=311972 (2024.04.13.)
- INT-13 http://www.agt.bme.hu/balassi/Bgyarmat-Ipolysag_125.html
(2024.04.13.)
- INT-14 <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/download/49153/file/ea4125d9-00d6-4549-825f-fea637de3e61?type=pdf> (2024.04.13.)
- INT-15 <http://www.ramsar.hu/teruletek/11.htm> (2024.04.13.)
- INT-16 <https://or.njt.hu/eli/v01/451491/r/2018/13> (2024.04.13.)
- INT-17 <https://magyarepitok.hu/utepites/2021/12/megvannak-a-tervezok-az-m2-gyorsforgalmi-ut-kiepitesehez> (2024.04.13.)
- INT-18 <https://varlexikon.hu/hont> (2024.04.13.)
- INT-19 <https://maps.arcanum.com/hu/> (2024.04.12.)

Mellékletek

Kérdőív kérdések

1.szakasz: Személyes adatok

Az Ön életkora:

18 év alatti

19-30

31-40

41-50

51-60

61-70

71 év felett

Az Ön neme:

Nő

Férfi

Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

Általános iskola

Szakmunkásképző/szakközépiskola

Gimnázium

Főiskola/egyetem

Egyéb

Mi az Ön foglalkozása?

Természethez vagy termesztéshez kötődő foglalkozású (pl.: mezőgazda, kertész, erdész, természet- vagy környezetvédelemben, vízügyben dolgozó vagy hallgató)

Műszaki foglalkozású (pl.: szakmunkás, mérnök, egyéb műszaki)

Humán foglalkozású (pl. pedagógus, kulturális és szociális téren dolgozó)

Gazdasági (pl. közgazdász, kereskedő, könyvelő)

Diák (középiskolai, pl. gimnázium, szakközépiskola)

Egyéb

Amennyiben Ön vezető, vagy döntéshozó, kérem, válasszon az alábbiak közül!

Polgármester, jegyző

Egyéb döntéshozó, közszereplő

Közüntézmény vezető

Vállalkozás, gazdasági szervezet vezetője

Egyesület, közösségi szervezet vezetője

2. szakasz: A kitöltő kapcsolata a településsel (azonosítás, kötődés, benyomás, identitás)

Miért fontos Önnek Hont település?

Itt élek

Itt dolgozom

Szabadidőmet gyakran töltöm itt

Egyéb

Saját megítélése szerint mennyire ismeri Hont települést?

Alig ismerem

Kicsit ismerem

Ismerem

Nagyon jól ismerem

Úgy ismerem, mint a tenyeremet

Mennyire érdekli általában a táj, a tájkép, a táj összképe, jellege? Ez a kérdés általános, nem kifejezetten Hont településre vonatkozik.

Nem nagyon figyelem, kevésbé érdekel a táj

Néha felfigyelek egy-egy táji érdekességre

Általánosságban figyelemmel vagyok a tájra

Érdeklődéssel szoktam figyelni a tájat és elemeit

Igen nagy figyelemmel vagyok a tájra és elemeire

A táj minden egyes elemét, változását rendszeresen meg szoktam figyelni

Mely szavakkal mutatná be Hont települést egy idegennek? (Kérem tetszőleges szavakkal jellemezze a települést!)

Mennyire szereti Hont települést?

Nem szeretem 1 – 10 nagyon szeretem

Van kedvenc helye a településen? Ha igen, melyik ez?

Miért kedveli ezt a helyet?

3. szakasz: A település karaktere

Kérem, hogy az alábbi szempontok szerint 1-től 10-ig értékelje a települést!

Csúf 1 – 10 Gyönyörű

Nyugtalanító 1 – 10 Békés

Egyszerű 1 – 10 Változatos

Körülhatárolt, zárt 1 – 10 Nyitott, tágas

Átalakított 1 – 10 Természetközeli

4. szakasz: A táj változás

**A településen milyen főbb változásokat észlelt az elmúlt évtizedekben?
Kedvezőnek tartja-e ezeket?**

5. szakasz: A táj problémái, konfliktusok

**Mik azok a legfőbb problémák a településen, amelyek zavaróan hatnak a tájban,
amelyek megváltoztatását szükségesnek tartaná?**

6. szakasz: A tájjal kapcsolatos jövőkép, célkitűzések

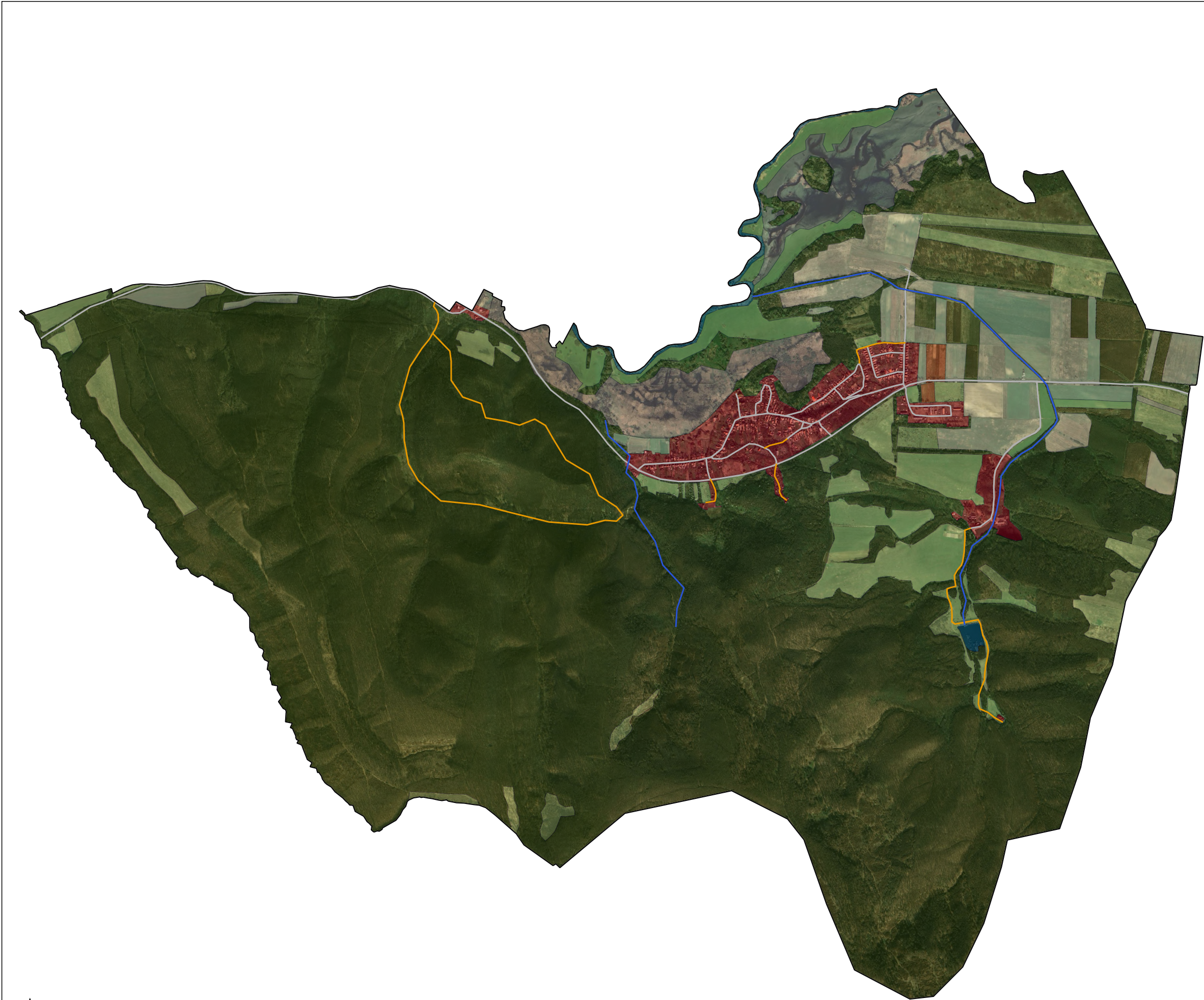
A településen véleménye szerint milyen főbb változásokra, változtatásokra (pl. fejlesztésre, védelemre) lenne szükség?

Mi a véleménye a települést érintő M2-es gyorsforgalmi út építéséről? Hogyan befolyásolná a település karakterét?

A kérdőívet a "Gerecse, ahogy én látom" című kérdőív alapján állítottam össze, melyet az Országos Tájkarakter Tudástár szakmai dokumentáció projekt részeként készítettek az Agrárminisztérium koordinációjában.

(<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSesNTfJ8c0OjZuoHSCGX9DJrcaoiMDSb-N6LtkMwJTXTghiQA/formResponse>)

Sági Fanni

Jelmagyarázat

Hont közigazgatási határa

Vonalas elemek

Burkolt út

Földút

Vízfolyás

Területhasználatok

Művelés alól kivett

Erdő

Gyep

Szántó

Gyümölcsös

Vizenyős terület

Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Munka címe:
Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen

Tervlap címe: Google Satellite 2024	Tervlap száma: 8/1.	Méretarány: M= 1:25 000
---	------------------------	----------------------------

Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19
---------------------------	--------------------------------	----------------------

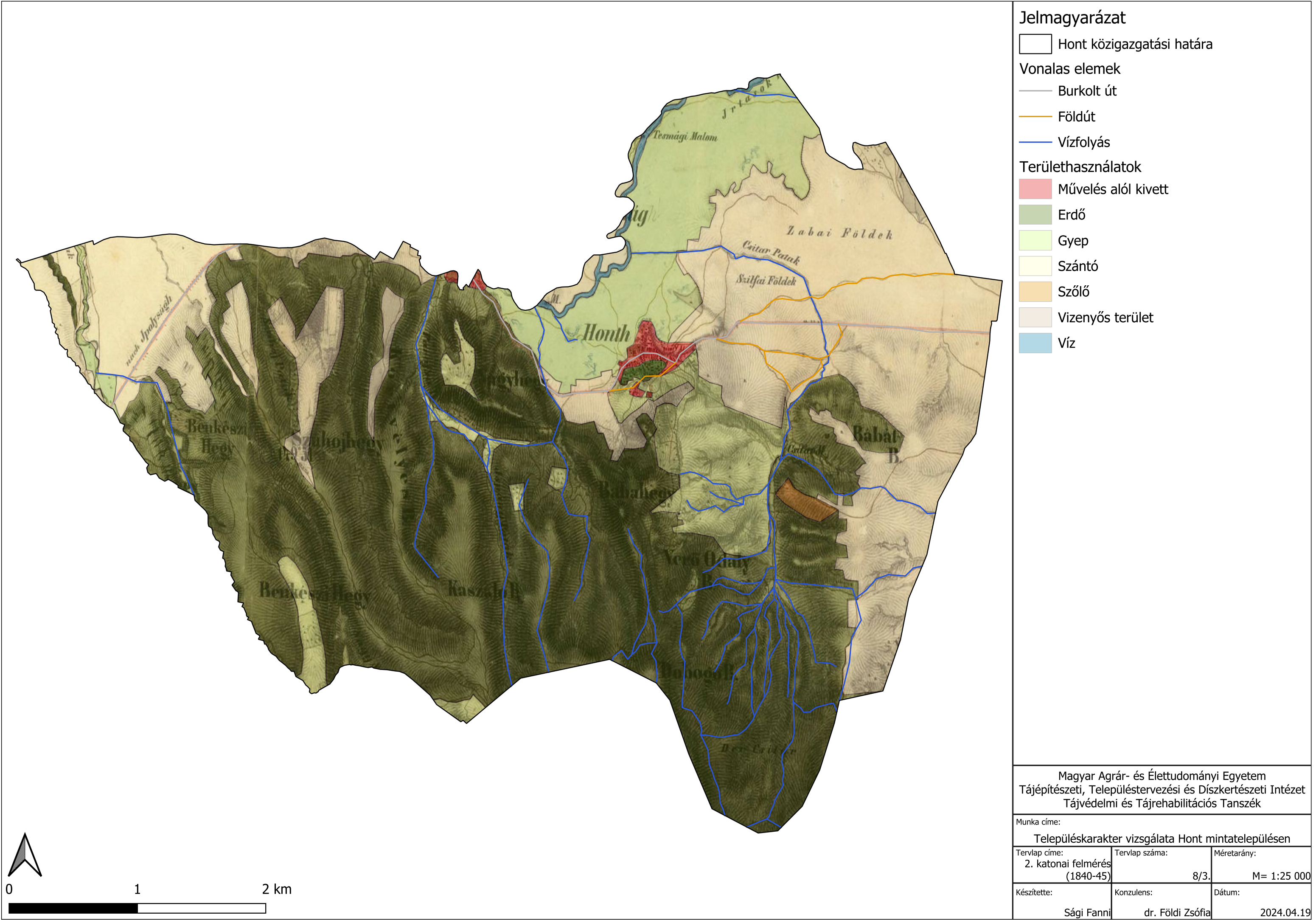
0 1 2 km

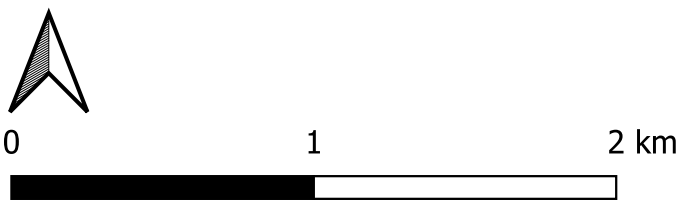
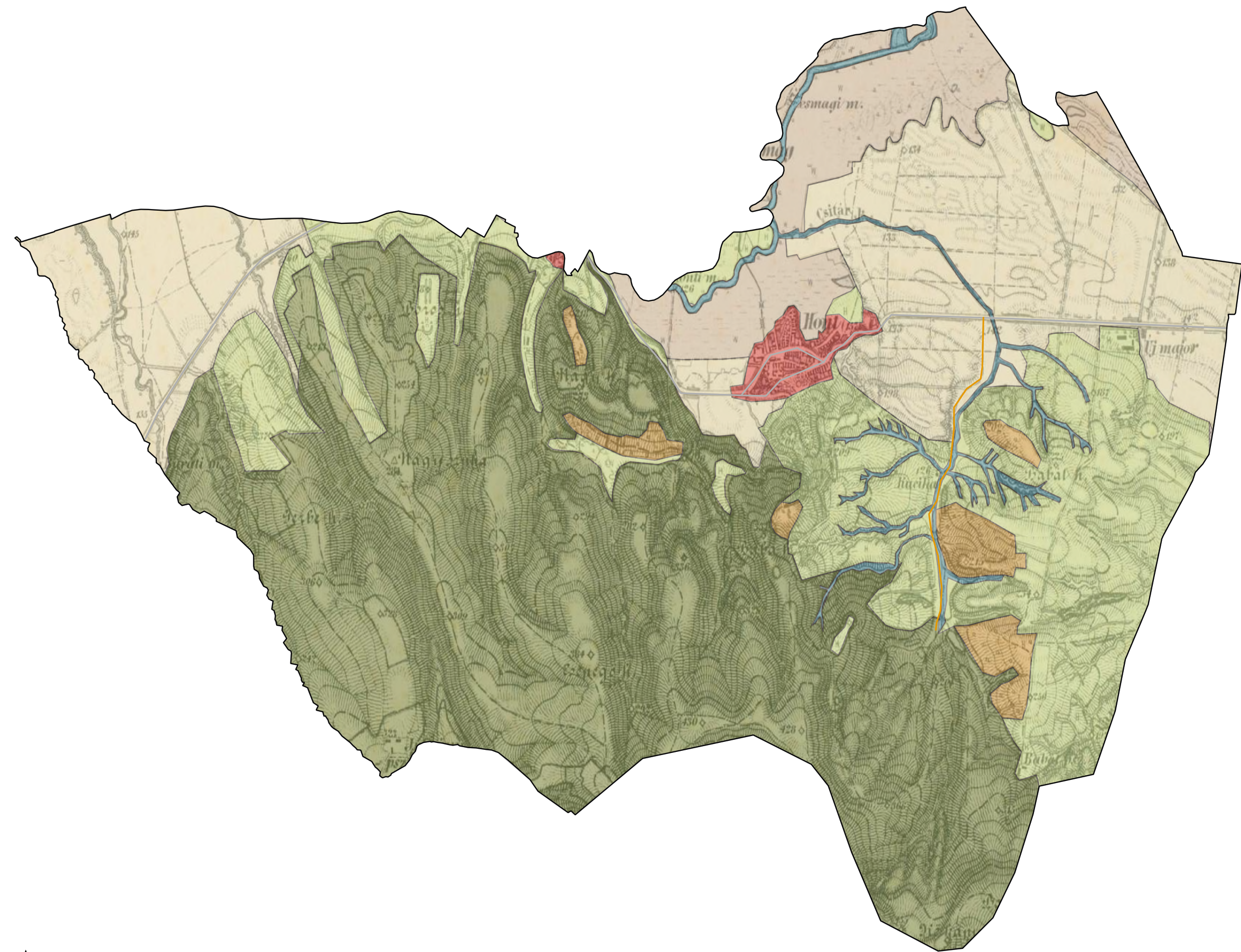

Jelmagyarázat

- Hont közigazgatási határa
- Vonalas elemek
- Földút
- Vízfolyás
- Területhasználatok
- Művelés alól kivett
- Erdő
- Gyep
- Szántó
- Szőlő
- Vizenyős terület
- Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék		
Munka címe: Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen		
Tervlap címe: 1. katonai felmérés (1782)	Tervlap száma: 8/2.	Méretarány: M= 1:25 000
Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19

Jelmagyarázat

Hont közigazgatási határa

Vonalas elemek

Burkolt út

Földút

Területhasználatok

Művelés alól kivett

Erdő

Gyepek

Szántó

Szőlő

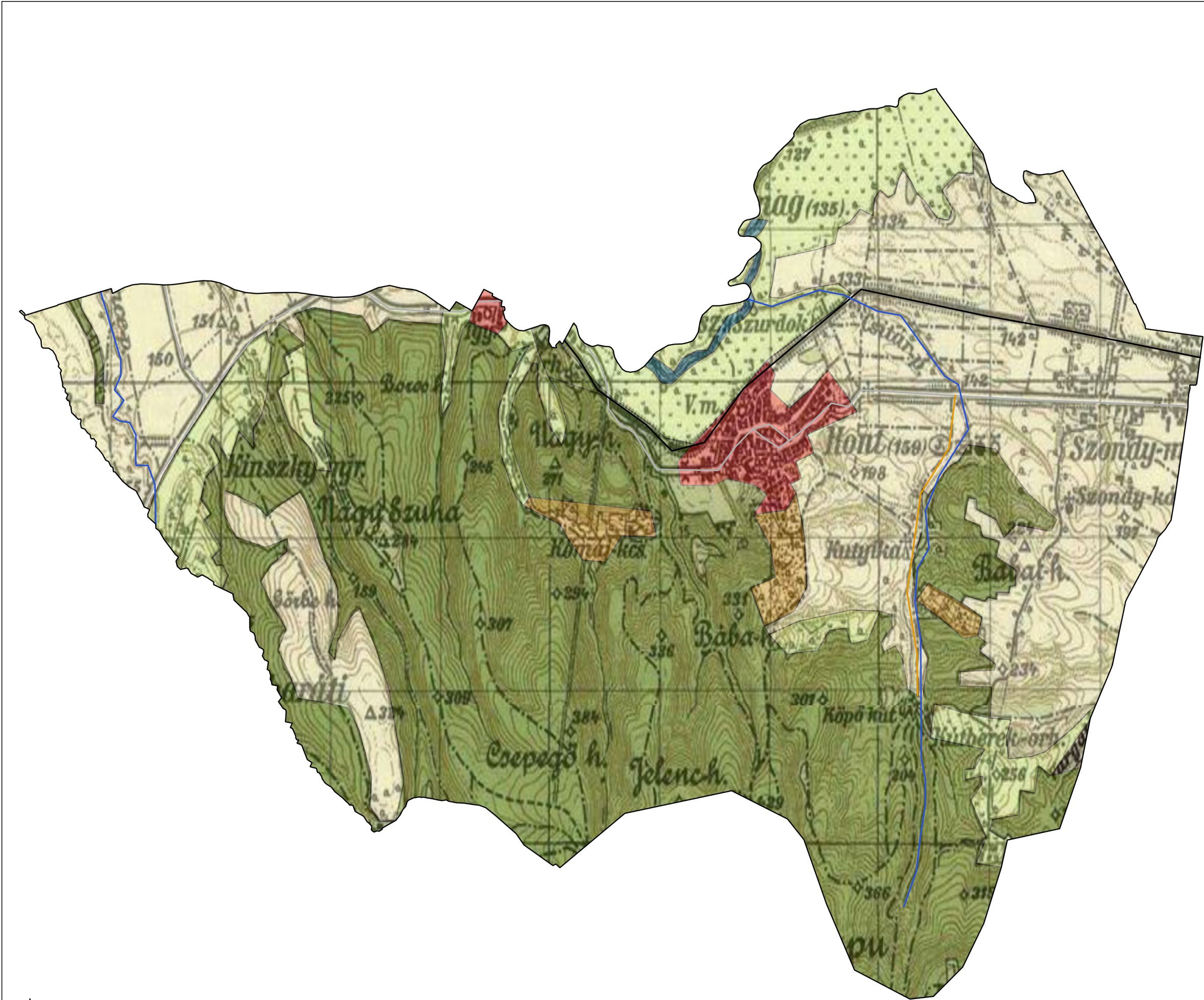
Vízenyős terület

Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Munka címe:
Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen

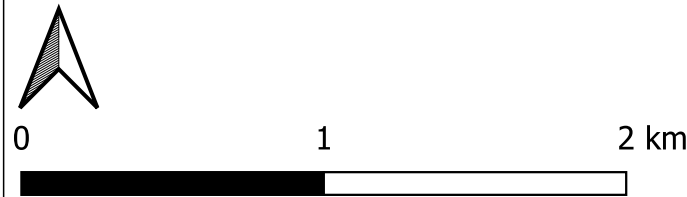
Tervlap címe: 3. katonai felmérés (1872-84)	Tervlap száma: 8/4.	Méretarány: M= 1:25 000
Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19

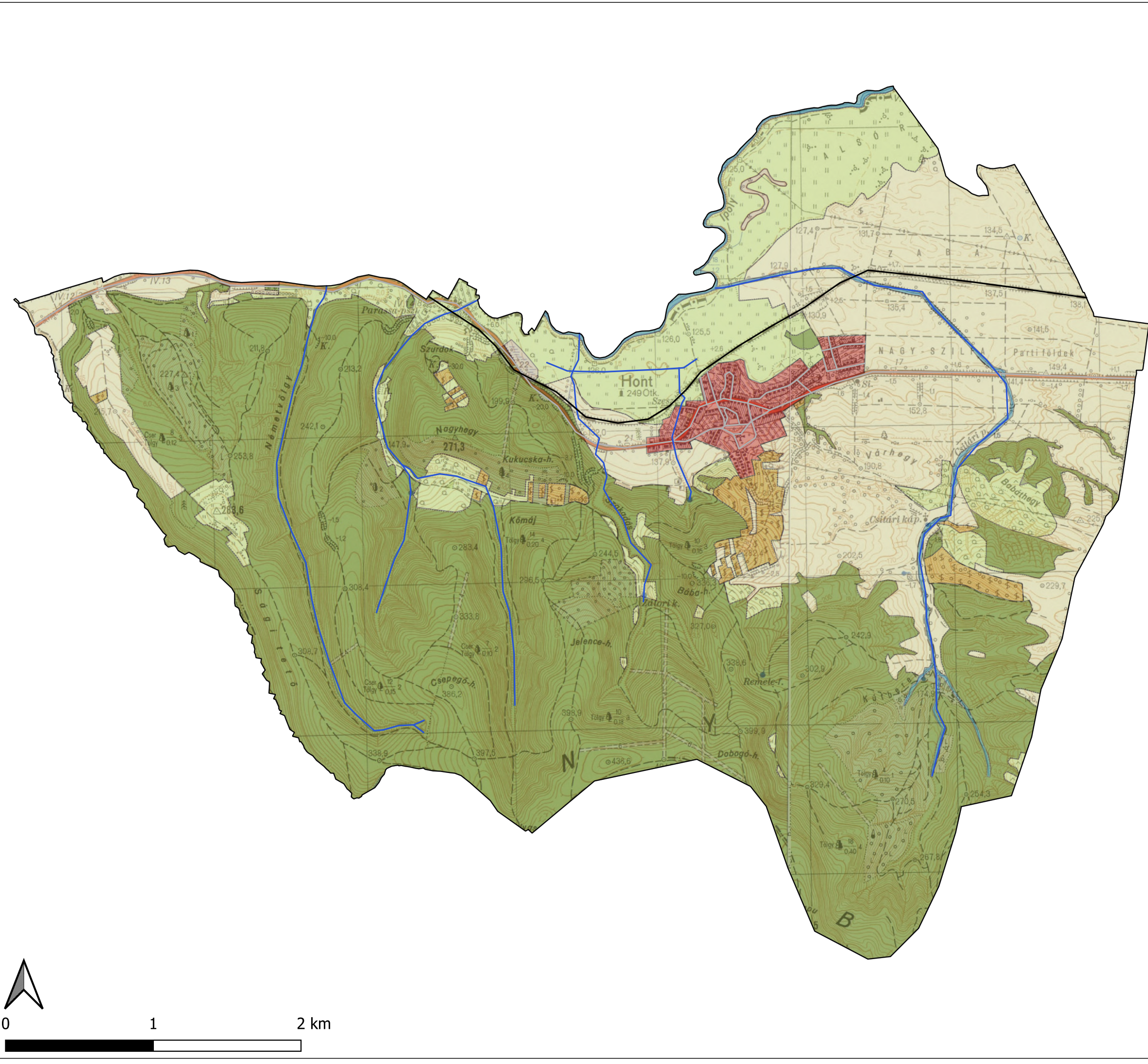

Jelmagyarázat

- Hont közigazgatási határa
- Vonalas elemek
- Burkolt út
 - Földút
 - Vízfolyás
 - Vasút
- Területhasználatok
- Művelés alól kivett
 - Erdő
 - Gyep
 - Szántó
 - Szőlő
 - Vizenyős terület
 - Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék		
Munka címe: Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen		
Tervlap címe: 4. katonai felmérés (1941)	Tervlap száma: 8/5.	Méretarány: M= 1:25 000
Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19

Jelmagyarázat

Hont közigazgatási határa

Vonalas elemek

Burkolt út

Földút

Vízfolyás

Vasút

Területhasználatok

Művelés alól kivett

Erdő

Gyep

Szántó

Szőlő

Vizenyős terület

Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

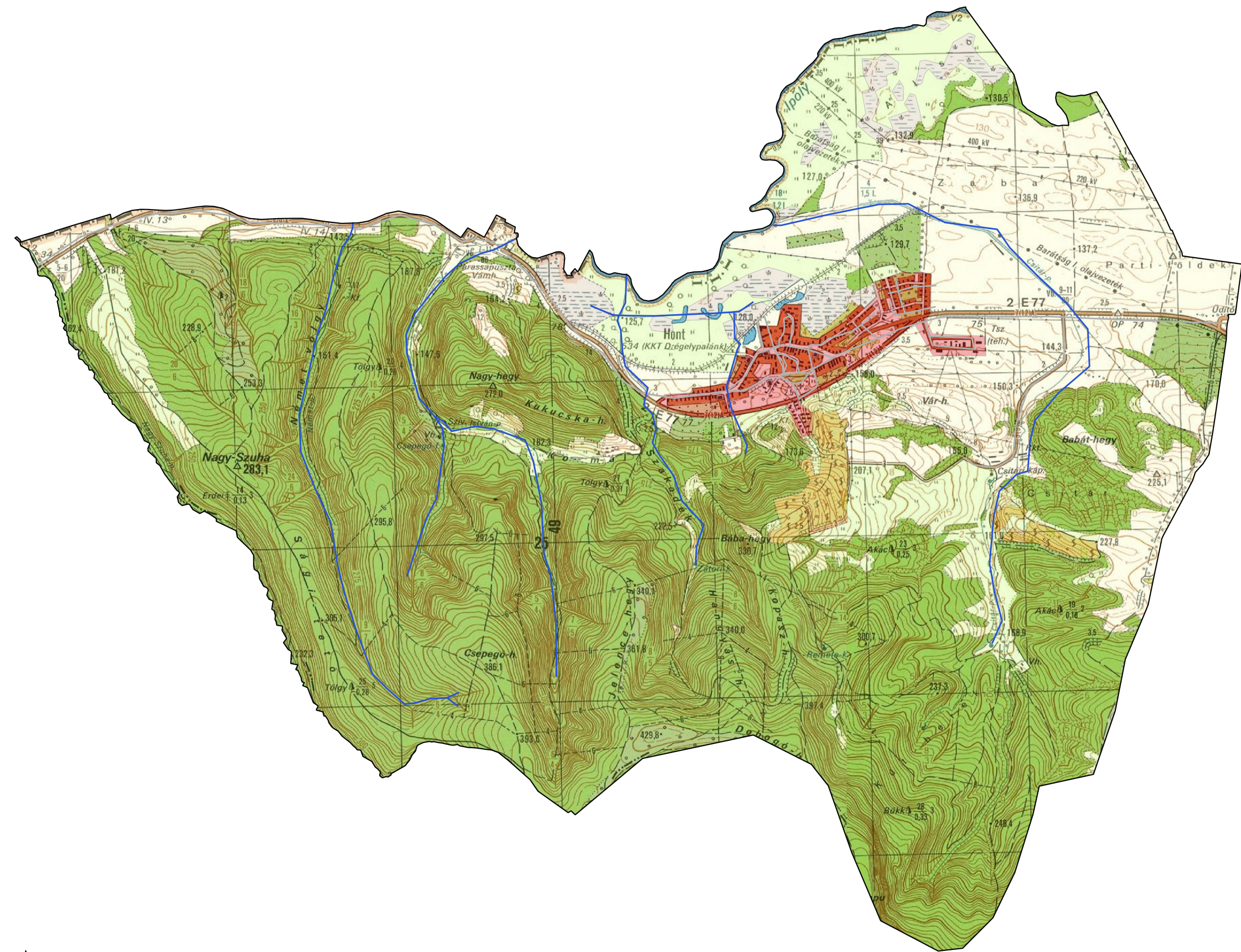
Munka címe:
Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen

Tervlap címe: 1955-60-as térkép	Tervlap száma: 8/6.	Méretarány: M= 1:25 000
---------------------------------------	------------------------	----------------------------

Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19
---------------------------	--------------------------------	----------------------

0 1 2 km

Jelmagyarázat

Hont közigazgatási határa

Vonalas elemek

Burkolt út

Földút

Vízfolyás

Területhasználatok

Művelés alól kivett

Erdő

Gyep

Szántó

Gyümölcsös

Szőlő

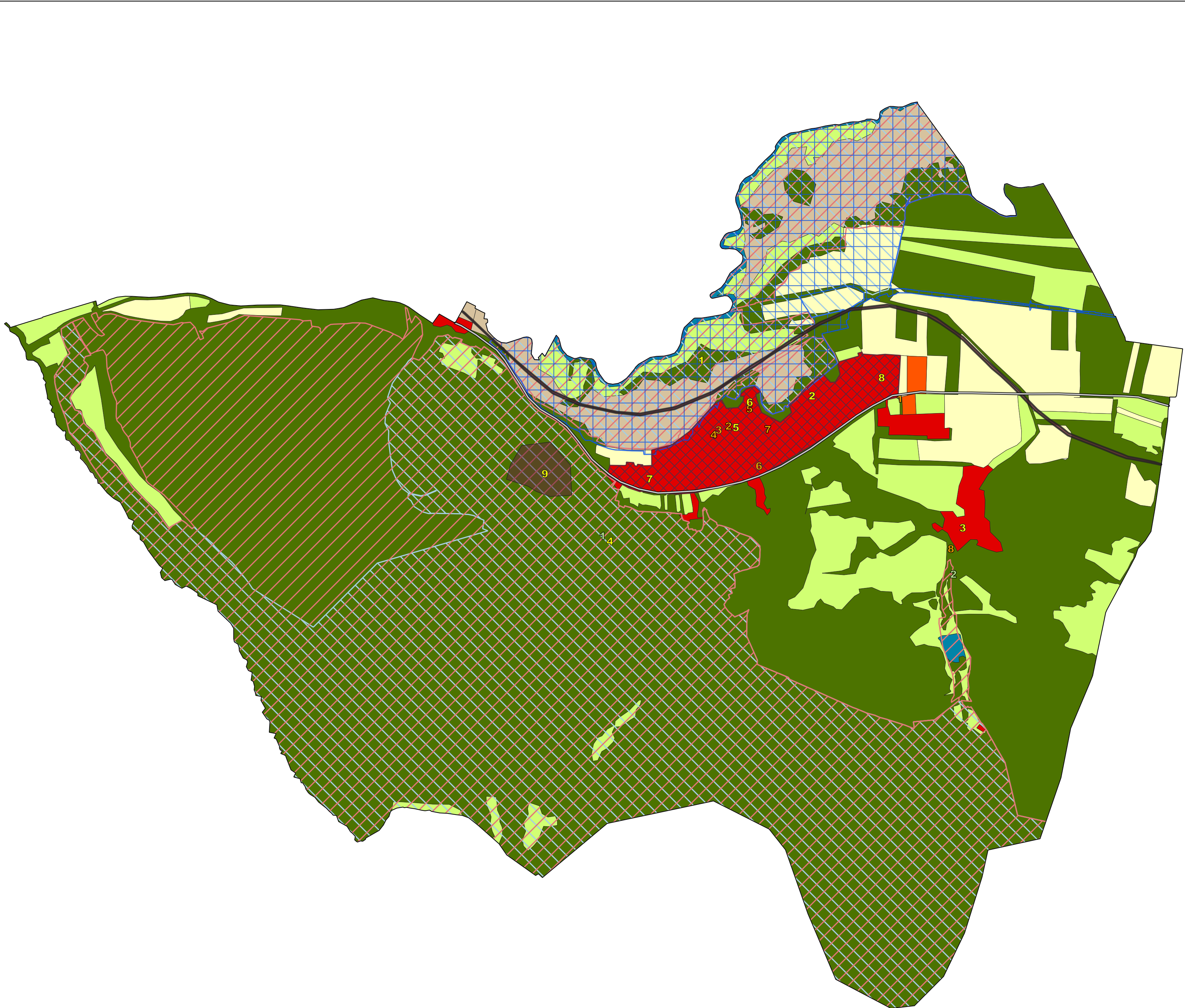
Vizenyős terület

Víz

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Munka címe:
Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen

Tervlap címe: 1984-94-es térkép	Tervlap száma: 8/7.	Méretarány: M= 1:25 000
Készítette: Sági Fanni	Konzulens: dr. Földi Zsófia	Dátum: 2024.04.19

Jelmagyarázat

Hont közigazgatási határa

Közlekedési infrastruktúra

2. sz. főút

Területhasználatok

Erdő

Gye

Szántó

Víz

Vizenyős terület

Művelés alól kivett

Gyümölcsös

Ramsari területek

Natura 2000 különleges természetmegőrzési területek

Natura 2000 különleges madárvédelmi területek

Természeti örökségek

1

Honti szakadék és vizesés

2

Szondi-alagút

Kultúrtörténeti örökségek

1

Emlékkereszt

2

Épület, Ipoly u. 49.

3

Hősök tere

5

Hunt földvárának helye

6

Mennnybemenetel-templom

4

Szent István emlékmű

7

Szűz Mária-szobor

8

Tsitári kápolna és forrás, HRSZ: 069

Kötődést erősítő tényezők

1

Ipoly-part

2

Kutyor

3

Tsitári-forrás és kegyhely

4

Honti szakadék és vizesés

5

Központ

6

Szög

7

Alvég

8

Felvég

9

Kukucska-hegy

Veszélyeztető tényezők

Hagyományos tájhasználatok felhagyása miatti elcserjésedés

Településképi változások a házfelújítások miatt

Tervezett M2 autópálya

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Munka címe:

Településkarakter vizsgálata Hont mintatelepülésen

Tervlap címe:

Településkaraktert meghatározó tényezők

Tervlap száma:

8/8.

Méretarány:

M= 1:17 000

Készítette:

Sági Fanni

Konzulens:

dr. Földi Zsófia

Dátum:

2024.04.19